

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

Кафедра соціальної і гуманітарної політики

Методичні рекомендації з дисципліни

**“Публічна політика у сфері гуманітарного
розвитку”**

*(Для слухачів спеціалізації “Публічна політика у сфері
соціального і гуманітарного розвитку”)*

денної та заочної форм навчання

Програма підготовки магістрів
за спеціальністю 281
«Публічне управління та адміністрування»

КИЇВ - 2019

УДК 304(075.8)

М54

Схвалено до друку засіданням кафедри соціальної і гуманітарної політики Національної академії державного управління при Президентові України
(протокол № 18 від 18 квітня 2019 р.)

Розробники:

В. П. Трощинський, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри соціальної і гуманітарної політики НАДУ;

П. К. Ситник, доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціальної і гуманітарної політики НАДУ;

В. А. Скуратівський, доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціальної і гуманітарної політики НАДУ;

В. М. Купрійчук, доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри соціальної і гуманітарної політики НАДУ;

Р. А. Небожук, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри соціальної і гуманітарної політики НАДУ.

Укладач:

В. М. Купрійчук, доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри соціальної і гуманітарної політики НАДУ.

Рецензенти:

М. В. Кравченко, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри соціальної і гуманітарної політики НАДУ;

Н. П. Ярош, доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри соціальної і гуманітарної політики НАДУ;

Т. В. Федорів, доктор наук з державного управління, доцент, заступник голови правління, головний редактор ГО «Громадське радіо».

М54

Методичні рекомендації з дисципліни “Публічна політика у сфері гуманітарного розвитку” для слухачів спеціалізації “Публічна політика у сфері соціального і гуманітарного розвитку” денної та заочної форм навчання. Програма підготовки магістрів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» / розроб. : В. П. Трощинський, П. К. Ситник, В. А. Скуратівський, В. М. Купрійчук, Р. А. Небожук : уклад. В. М. Купрійчук. – Київ. : НАДУ, 2019. – 62 с.

УДК 304(075.8)

Методичні рекомендації з дисципліни “Публічна політика у сфері гуманітарного розвитку” для слухачів спеціалізації “Публічна політика у сфері соціального і гуманітарного розвитку” денної та заочної форм навчання. Програма підготовки магістрів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

ВСТУП

Актуальність вивчення курсу.

Навчальна дисципліна “**Публічна політика у сфері гуманітарного розвитку**” охоплює повний спектр гуманітарних питань, формує системне бачення управління гуманітарним розвитком, розвиває навички критичного аналізу зарубіжного досвіду управлінської діяльності в цій сфері, надає ґрунтовні знання щодо особливостей та специфіки публічного управління у сфері гуманітарного розвитку в Україні, а також шляхів подолання практичних проблем в гуманітарній галузі.

Мета курсу

Метою навчальної дисципліни “Публічна політика у сфері гуманітарного розвитку” є формування у слухачів системних знань та розвиток умінь і навичок у сфері розроблення та реалізації публічної політики у сфері гуманітарного розвитку.

Завдання курсу

Завданнями навчальної дисципліни є:

- систематизація знань та уявлень про основні аспекти феномену публічної політики у сфері гуманітарного розвитку, зокрема, про сутність теоретичних засад базових понять цього феномену, а також про його місце, роль і специфіку в цілісному комплексі публічної політики як різновиду політико-управлінської діяльності;
- формування умінь застосовувати адекватні методи, інструменти та технології публічної політики у сфері гуманітарного розвитку на загальнодержавному і регіональному рівнях;
- розвиток та підвищення рівня комунікативної й інформаційної компетентностей слухачів з питань публічного управління та адміністрування, зокрема, в контексті обговорення актуальних проблем публічної політики у сфері гуманітарного розвитку;
- мотивація здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти на активну практичну участь в розробці проектів, програм і стратегій публічної політики у сфері гуманітарного розвитку.

Об’єкт вивчення

Об’єктом вивчення є управління гуманітарним розвитком суспільства. Структурними складовими об’єкту вивчення є: гуманітарна політика.

Предмет вивчення

Предметом дисципліни “Публічна політика у сфері гуманітарного розвитку” є державне регулювання суспільних відносин у сфері

гуманітарного розвитку (система цілеспрямованої діяльності держави щодо задоволення духовних потреб людини та людських спільнот).

Дисципліна “**Публічна політика у сфері гуманітарного розвитку**” має міждисциплінарний характер. Вона інтегрує відповідно до свого предмету знання з інших освітніх і наукових галузей: філософських, соціологічних, економічних, політологічних, юридичних, психологічних.

Дисципліна “**Публічна політика у сфері гуманітарного розвитку**” є дисципліною навчального закладу що має міждисциплінарний характер. Вона інтегрує, відповідно до свого предмету, знання з різних освітніх і наукових галузей: публічного управління, публічної політики, історії, соціології, етнології, релігієзнавства, політології та ін.

Результати навчання

Результати навчання узагальнено та подано у табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання з дисципліни “Публічна політика у сфері гуманітарного розвитку”

<i>Знання базової специфіки особливостей публічної політики у сфері гуманітарного розвитку України в умовах сучасних викликів, а саме:</i>	
<i>Термінології</i>	Публічне управління та адміністрування; публічна політика; гуманітарний розвиток, гуманітарна політика; управління гуманітарною сферою; загальнонаціональні пріоритети гуманітарного розвитку; регіональні особливості публічного управління гуманітарною сферою; особливості публічного управління гуманітарною сферою; єдиний гуманітарний простір; етнополітика; етнополітичний менеджмент; етнічність; поліетнічність; етнонаціональна структура; етнонаціональний розвиток; українська нація; національні меншини; корінні народи; міжетнічна інтеграція; державна мова; мови національних меншин; державно-конфесійні відносини; релігія; світові релігії; релігійні організації; поліконфесійність; помісні церкви; міжконфесійні суперечності; свобода совісті; нормативно-правове регулювання державно-конфесійних відносин.
<i>Специфічних фактів зі сфери, що вивчається</i>	Програми, плани, концепції, стратегії гуманітарного розвитку (директивна, діалогова (переговорна), нормативна, аналітична, діяльнісна (орієнтована на дії) міжнародні, насамперед європейські, стандарти у сфері регулювання етнонаціонального розвитку та державно-конфесійних відносин; особливості сучасної етнополітичної та релігійної ситуації в Україні.
<i>Знання способів та методів публічної політики у сфері гуманітарного розвитку, а саме:</i>	

<i>Конвенції (правила)</i>	<p>Загальна декларація прав людини (1948); Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права; Міжнародний пакт про громадянські і політичні права; Декларація соціального прогресу і розвитку ГА ООН (1969); Декларація про право на розвиток ГА ООН (1986); Хартія основних прав ЄС (2000); Європейська хартія регіональних мов та мов меншин (1992); Рамкова конвенція про захист національних меншин Ради Європи (1995); Договір про функціонування ЄС (2007); СЕ (Creative Europe) – програма ЄС «Креативна Європа» (2016) Конституція та закони України, укази Президента України і постанови Верховної Ради України, акти Кабінету Міністрів України, інші нормативно-правові акти законодавства.</p>
<i>Закони і закономірності</i>	<p>загальні закони управління людиною; закони інерційності інтелектуальних біологічних систем; закони зв'язку із зовнішнім середовищем.</p>
<i>Моделі</i>	<p>– «управління за цілями», «управління за результатами», «програмно-цільове управління», «стратегічне управління» «публічне управління»;</p> <p>– вибору стратегій гуманітарного розвитку на основі таких наукових підходів: а) системний (методологія системного аналізу); б) функціональний (методологія функціонально-ціннісного аналізу); в) інтеграційний (методологія трансформацій); г) поведінковий (методологія організаційної поведінки та організаційної культури); д) процесний (методологія реінженірингу); е) контрольних порівнянь (методологія бічмаркінгу); ж) стратегічного (методологія розробки сценарію гуманітарного розвитку);</p> <p>– модель контекста і процесу Е. Петтігрю;</p> <p>– трьохщабельна (трьохкрокова) модель змін К. Левіна;</p> <p>– модель «аналізу силового поля» К. Левіна;</p> <p>– модель «дослідження – дія»;</p> <p>– модель планування змін Т. Каммігса і К. Уорлі;</p> <p>– модель узгодження Надлера і Тушмана;</p> <p>– міжетнічної взаємодії (інтеграційна, асиміляційна, маргінальна, сегрегаційна);</p> <p>– державно-конфесійних відносин (ідентифікаційна, коопераційна, сепараційна);</p> <p>– держано-громадського партнерства при виробленні публічної політики у сфері етнонаціонального розвитку та державно-конфесійних відносин.</p>
<i>Процеси</i>	<p>– гуманітарного розвитку;</p> <p>– сучасні менеджерські впровадження розвитку</p>

	<p>гуманітарної сфери: прагнення до розвитку; динамізм; цілеспрямованість; зв'язність; відкритість; моральні, юридичні та економічні норми;</p> <ul style="list-style-type: none"> – реформування державної етнополітики та політики у сфері державно-конфесійних відносин у напрямі її більшої відповідності європейським принципам демократичності, транспарентності і публічності; – поглиблення державно-громадського партнерства у вирішенні міжетнічних та міжконфесійних суперечностей; – модернізація та забезпечення сталого розвитку сфери етнонаціональних та державно-конфесійних відносин.
<i>Технології</i>	<ul style="list-style-type: none"> – управлінські технології, що застосовуються в управлінні гуманітарною сферою: управління за цілями; управління за результатами; управління на базі потреб і інтересів; управління шляхом постійних перевірок і вказівок; управління на основі постійної активізації діяльності персоналу; управління на базі «штучного інтелекту»; – етнополітичний менеджмент; – прогнозування та стратегічне планування у сфері етнонаціонального розвитку та державно-конфесійних відносин; – технології публічної політики та публічного управління на засадах досягнення компромісів або консенсусу, врахування потреб й інтересів суб'єктів-об'єктів управлінської діяльності.
<i>Процедури</i>	<p>Визначення ризиків гуманітарної безпеці та гуманітарному розвитку; аналіз механізмів гуманітарної політики; оцінювання та експертиза гуманітарного розвитку; моделювання організаційної та функціональної структури; розробка концептуальних засад гуманітарного розвитку, визначення пріоритетних напрямів гуманітарної політики; структури гуманітарної політики.</p>
<i>Алгоритми</i>	<p>Гуманітарні права - гуманітарна держава - гуманітарна справедливість - гуманітарна політика - гуманітарна безпека - гуманітарний прогрес – сталий гуманітарний розвиток</p>
<i>Знання теоретичних основ щодо базової специфіки публічної політики у сфері гуманітарного розвитку, а саме:</i>	
<i>Наукові підходи</i>	<p>системний; комплексний; синергетичний; процесний; ситуаційний; діяльнісний; особистісний; компетентнісний.</p>

<i>Теорії:</i>	<ul style="list-style-type: none"> – сучасні теорії публічного управління та публічної політики; – Біхевіористична теорія (К. Арджіріс, Р. Лайкерт, Д. Мак-Грегор, Ф. Герцберг) зосередила свою увагу на різних аспектах соціальної взаємодії, мотивації, організаційної структури, комунікації в колективі, характеру влади та авторитету, гармонізації міжособистісних відносин не лише між керівниками та підлеглими, а й усередині колективу. – Теорія «Ідеальної бюрократії, або бюрократичної організації» М. Вебера, яка багато в чому подібна до класичної теорії; – Теорія «Людських відносин» (так називається цей важливий етап у розвитку науки управління в період з 1930 по 1950 р.) і розглядала людський фактор як основний елемент ефективності управління; – Теорія Клейтона Алдерфера «ЖВЗ», яка базується на трьох рівнях потреб: життєвих (фізіологічні потреби та потреби безпеки), потреби взаємин (потреба в міжособистісних стосунках), потреба зростання (потреби самореалізації та поваги); – управління змінами: екстерналіська теорія; теорія іманентної зміни; інтегральна теорія; етапи розвитку і кризи зростання організації (за Л. Грейнером); концепція управління життєвим циклом організації „РАЕІ” (за І. Адізесом); концепція „64 стратегемі” в управлінні стратегічними змінами (за В. Тарасенко); етапи змін команд за Такманом; типологія учасників команди змін за Белбіном; теорія Майкла Біра і Нітіна Норія; метафори Моргана; підходи до управління змінами Тюрлі; формула змін Бекхарда; – етнічності, етнічної і національної ідентичностей (Е.Сміт, Е.Гіденс та ін.); – акультурації, зокрема, міжетнічної інтеграції (Дж.Беррі, Н.Касаткіна); – моделей державно-конфесійних відносин.
<i>Принципи:</i>	<ul style="list-style-type: none"> – системності; – прогностичності; – компетентності; – гнучкості; – сходження від абстрактного до конкретного; – єдності початку дослідження й початку розвитку об’єкта; – збігу логічного й історичного; – законів розвитку об’єкта й законів його пізнання; – демократичності; – науковості; – транспарентності;

	<ul style="list-style-type: none"> – публічності; – узгодженості інтересів; – взаємовигодності.
<i>Методи</i>	<ul style="list-style-type: none"> – історичний; – порівняльно-історичний; – системний; – абдуктивний; – індуктивно-дедуктивний; – порівняльно-аналітичний; – структурно-функціональний аналіз; – герменевтичний; – проектування; – програмування; – прогнозування; – планування; – моделювання; – конструювання.
<p><i>Уміння приймати рішення в умовах визначеності та невизначеності, що детерміновані специфікою публічного управління, зокрема слухач здатний продемонструвати:</i></p>	
	<ul style="list-style-type: none"> - аналізувати основні проблеми гуманітарного розвитку українського суспільства, дезінтеграційні процеси в цій сфері, особливості цих процесів в різних регіонах України з урахуванням динамічних, часто біфуркаційних за своїм характером, змін, що відбуваються у суспільній практиці; - об'єктивно оцінювати наявні і потенційні загрози, які несуть національній безпеці конфлікти в гуманітарній сфері та неадекватні управлінські дії по їх вирішенню, розробляти пропозиції до цільових перспективних програм та комплекси випереджувальних заходів, спрямованих на запобігання розвитку деструктивних процесів в духовному житті або мінімізації вже наявних; - прогнозувати наслідки реалізації управлінських рішень спрямованих на посилення гуманітарних чинників внутрішньої інтеграції українського суспільства на предмет їх відповідності визначеним загальнонаціональним гуманітарним пріоритетам; - вживати своєчасних заходів щодо впровадження в публічну політику доцільно обґрунтованих інновацій з метою створення умов для повноцінної духовної самореалізації громадян країни. - здійснювати критичний аналіз гуманітарних наслідків публічної політики різних суб'єктів управлінської діяльності; - брати дієву участь на індивідуальному та груповому рівнях у формуванні та реалізації гуманітарної політики, конкретних заходів, спрямованих на розвиток різних регіонів України.

	<ul style="list-style-type: none"> - здатність автономно та у складі команди аналізувати ситуацію, розробляти заходи для формування та реалізації гуманітарної політики, спрямованої на розвиток різних регіонів України, критично оцінювати результативність власних управлінських дій; - з'ясовувати причини та наслідки зростання в сучасних умовах ролі етнічності й релігії як своєрідної реакції цих найдавніших та найусталеніших форм інформаційного структурування світу на невизначеність його подальшого розвитку; - аналізувати сучасний стан, процеси, тенденції та особливості розвитку етнонаціонального та релігійного середовищ держави; - розуміти сутність, завдання та правові засади, а також розробляти і впроваджувати дієві моделі етнополітики, етнополітичного менеджменту, публічної політики у сфері державно-конфесійних та міжконфесійних відносин; - вживати заходів щодо впровадження інноваційних управлінських підходів з метою гармонізації відносин держави з громадськими організаціями національних меншин, міжетнічних, державно-конфесійних та міжконфесійних відносин в Україні; - активно залучати до проблеми розвитку етнонаціональної сфери та державно-конфесійних відносин структури громадянського суспільства; - вивчати можливості застосування й реально впроваджувати доцільні й адаптивні до українських реалій елементи європейських практик у сфері міжетнічної інтеграції та розбудови державно-конфесійних відносин; - прогнозувати наслідки реалізації управлінських рішень у сфері етнонаціонального розвитку та державно-конфесійних відносин в умовах сучасних викликів.
--	---

Бюджет навчального часу

Згідно з навчальним планом бюджет навчального часу на вивчення дисципліни **“Публічна політика у сфері гуманітарного розвитку”** становить 150 годин.

Навчальна стратегія курсу

Досягнення навчальних цілей здійснюється шляхом:

- *проведення лекційних занять;*
- *самотійного навчання слухачів на основі розробленого для курсу комплексу навчально-методичних матеріалів;*

- виконання *практичних завдань*, спрямованих на набуття знань і вмінь слухачів з предметної галузі, активізацію їх розумової діяльності з метою розвитку критичного мислення, обговорення практично значущих проблем щодо специфіки діяльності сучасного управлінця;
- підсумкового контролю у формі *тесту*.

Форма контролю

Форма контролю – оцінка за результатами поточного та підсумкового контролю.

ПРОГРАМА КУРСУ

ТЕМА 1.

ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ГУМАНІТАРНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.

Різноманітність, складність, нелінійність, неоднозначність за своїм суспільним ефектом гуманітарних процесів, що зумовлює потребу пошуку ключових проблем і напрямів регулятивного впливу держави на духовний розвиток країни. Три основні цілі гуманітарного розвитку сучасного українського суспільства. Основні загальнонаціональні пріоритети трансформації гуманітарної сфери: розвиток в Україні «суспільства знань»; утворення й розвиток державної мови на всій території країни; формування у широких верств населення гуманістичного світогляду та відповідних йому моральних норм і переконань. Базові засади формування політичної свідомості та національної самосвідомості.

Відмінності в духовно-ціннісних орієнтаціях та моделях поведінки жителів різних регіонів України. Причини їх виникнення: історичні, геополітичні, етнічні, економічні, соціальні, політико-правові, побутові, демографічні, ментально-психологічні. Найбільш сутнісні особливості гуманітарного розвитку різних регіонів України. Шляхи та механізми духовно-ціннісного зближення в гуманітарному розвитку регіонів України.

ТЕМА 2.

ТЕНДЕНЦІЇ ЕТНОНАЦІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.

Місце і роль етнонаціональної сфери суспільства у забезпеченні соціальних та духовних потреб людини і людських спільнот. Етнонаціональна структура українського суспільства як соціальна система. Проблеми та суперечності розвитку етнонаціональної сфери. Вплив мовного чинника на міжетнічну ситуацію в Україні. Регіональний вимір етнонаціонального розвитку держави.

ТЕМА 3.

СУТНІСТЬ, ЗАВДАННЯ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЕТНОПОЛІТИКИ Й ЕТНОПОЛІТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.

Сутність етнополітики, її суб'єкти і об'єкти. Проекти Концепції державної етнополітики України. Завдання держави щодо забезпечення політико-правових, фінансових, організаційних та інших умов для розвитку

етнічних спільнот України. Законодавче поле України з питань етнополітики. Поняття етнополітичного менеджменту та впровадження його елементів в практику регулювання міжетнічних відносин в Україні. Вплив громадянського суспільства на формування та реалізацію державної етнополітики в Україні.

ТЕМА 4.

РЕЛІГІЙНА СИТУАЦІЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПРОЦЕСИ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ.

Поліконфесійність українського суспільства. Мережа церков і релігійних організацій України, їх кадрове та предметно - культове забезпечення. Церкви і релігійні організації України як інститути громадянського суспільства. Вплив громадянського суспільства на формування й реалізацію державної політики у релігійній сфері. Конфліктогенний потенціал суспільно- релігійних відносин. Конституювання національних (помісних) Церков як механізм захисту національних інтересів українського народу.

ТЕМА 5.

ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЩОДО РЕЛІГІЇ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН У РУСЛІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.

Світовий досвід сучасних державно-конфесійних відносин. Порівняльний аналіз законодавства України і норм міжнародного права у сфері релігії; європейські стандарти у цій сфері і їх прийнятність для українських реалій. Значення релігійних чинників у реалізації стратегії інтеграції України до європейського і світового співтовариства.

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ
ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ**

	<i>Лекції, вивчення теорії, год.</i>	<i>Практичні заняття, год.</i>	<i>Самостійна робота, год.</i>	<i>Всього, год.</i>
<i>Тема 1.</i> Загальнонаціональні пріоритети та регіональні особливості гуманітарного розвитку України	8	8	16	32
<i>Тема 2.</i> Тенденції етнонаціонального розвитку українського суспільства	6	6	18	30
<i>Тема 3.</i> Сутність, завдання та правові засади етнополітики й етнополітичного менеджменту	6	6	16	28
<i>Тема 4.</i> Релігійна ситуація в сучасній Україні та її вплив на процеси державотворення	6	6	18	30
<i>Тема 5.</i> Публічна політика України щодо релігії в контексті трансформації суспільних відносин у руслі євроінтеграційних процесів	6	6	18	30
<i>Підсумковий контроль у формі тесту</i>				
<i>Всього, год.</i>	32	32	86	150

Теми занять денної форми навчання

Тема1. Загальнонаціональні пріоритети та регіональні особливості гуманітарного розвитку України.

Лекція 1 (8 год.)

Тема. Загальнонаціональні пріоритети та регіональні особливості гуманітарного розвитку України

План

1. Різноманітність, складність, нелінійність, неоднозначність за своїм суспільним ефектом гуманітарних процесів, що зумовлює потребу пошуку ключових проблем і напрямів регулятивного впливу держави на духовний розвиток країни.

2. Три основні цілі гуманітарного розвитку сучасного українського суспільства.

3. Основні загальнонаціональні пріоритети трансформації гуманітарної сфери: розвиток в Україні «суспільства знань»; утвердження й розвиток державної мови на всій території країни; формування у широких верств населення гуманістичного світогляду та відповідних йому моральних норм і переконань.

4. Відмінності в духовно-ціннісних орієнтаціях та моделях поведінки жителів різних регіонів України.

5. Причини їх виникнення: історичні, геополітичні, етнічні, економічні, соціальні, політико-правові, побутові, демографічні, ментально-психологічні.

Список рекомендованих джерел

1. Соціальна і гуманітарна політика: підручн. / [авт.кол.: В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, М.В.Кравченко та ін.]; за заг.ред.Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2016. – 792 с.

2. Ситник П. К., Дербак А.П. Проблеми формування національної самосвідомості в Україні : Монографія, / П.К.Ситник, А.П.Дербак – К. : НІСД, 2004. – 226 с.

3. Купрійчук В. М. Гуманітарна політика українських урядів у добу національної революції (1917–1920 рр.) : монографія / В. М. Купрійчук. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2014. – 378 с.

4. Карлова В. Духовні цінності в структурі національної самосвідомості: українські реалії. – Режим доступу : <https://search.ukr.net/?q=моральні%20>

5. Сміт Е.Д. Національна ідентичність /Пер.з англ. П.Таращук. – К.: Основи, 1994. – 223 с.

Практичне заняття № 1 (4 год)

Порівняльний аналіз гуманітарного розвитку регіонів України.

Форма проведення – виступи слухачів з доповідями, їх оцінка, обраними з числа слухачів експертами, дискусія навколо піднятих проблем і запропонованих рішень.

Мета заняття – сприяння виробленню у слухачів чіткого, науково обґрунтованого бачення важливості формування у громадян різних регіонів України конструктивної громадянської позиції та дієвого патріотизму як запоруки розвитку гуманітарної сфери.

План заняття:

- основні розбіжності гуманітарного розвитку Південних, Західних і Центральних регіонів України, причини їх виникнення;
- диференціація гуманітарного розвитку регіонів України як загроза національній безпеці.

Інформаційно-методичні рекомендації:

- користуючись матеріалами лекційного заняття, рекомендованою літературою та нормативно-правовими джерелами підготуйте стислі виступи для обговорення й експертних оцінок членами навчальної групи:

1. Виховання дієвого патріотизму - пріоритет гуманітарної політики.
2. Активна патріотично спрямована громадянська позиція населення – запорука гуманітарної інтеграції суспільства.
3. Зарубіжний досвід патріотичного виховання населення і можливості його використання в нашій країні на теперішній час.
4. Наявна мережа державних і громадських інститутів прсвітницько-патріотичної діяльності та необхідність її розширення й вдосконалення.
5. Матеріальні й людські ресурси активізації й оптимізації управлінського впливу на процес виховання активної життєвої позиції громадян у руслі духовної і практичної консолідації суспільства.

Практичне заняття № 2 (4 год)

Проаналізувати відповідність наявної в Україні законодавчої бази актуальним потребам розвитку гуманітарної сфери.

Форма проведення – круглий стіл.

Мета практичного заняття:

- сформувати у слухачів уміння і навички здійснювати аналіз законодавчої бази гуманітарної сфери у системі життєдіяльності сучасного суспільства.

Інформаційно-методичні рекомендації:

- повторення матеріалу лекційного заняття, опрацювання рекомендованої літератури та підготовка тез виступу для участі у роботі круглого столу за темою практичного заняття:

1. Відповідність законодавства України щодо сфери гуманітарного розвитку європейським і міжнародним стандартам.
2. Головні вади гуманітарної політики держави, які спричинили появу конфліктогенних проблем у гуманітарній сфері на регіональному рівні.
3. Базові напрями й механізми удосконалення законодавчої бази гуманітарної політики, спроможні радикально розв'язати назрілі проблеми гуманітарного розвитку сучасної України.
4. Критерії оцінки результативності вжитих управлінських заходів щодо подолання негативних процесів у суспільстві.

Список рекомендованих джерел

1. Гіденс Е. Соціологія /Е.Гіденс; пер.з англ., Л.В.Шовкун, А.Олійник; наук.ред.О.Іващенко. – К.: Основи, 1999. – 318 с.
2. Етносоціологія: терміни та поняття: навч.посіб. /В.Б.Євтух, В.П.Трощинський, К.Ю.Галушко та ін. – К.: Вид-во УАННП «Фенікс», 2003. – 280 с.
3. Євтух В.Б. Етнічність: енциклопедичний довідник / В.Б.Євтух., Нац.пед.ун-т ім.М.П.Драгоманова, Центр етноглобалістики. – К.: УАННП «Фенікс», 2012. – 396 с.
4. Сміт Е.Д. Національна ідентичність /Пер.з англ. П.Таращук. – К.: Основи, 1994. – 223 с.
5. Соціальна і гуманітарна політика: підручн. /[авт.кол.: В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, М.В.Кравченко та ін.]; за заг.ред.Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2016. – 792 с.
6. Націоналізм. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера. Антологія /упоряд.: О.Проценко, В.Лісовий. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Смолоскип, 2006. – 684 с.

7. Концепція гуманітарного розвитку України до 2020 року (проект) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://sp.niss.gov.ua/articles/983/>
8. Ситник П. К., Дербак А.П. Проблеми формування національної самосвідомості в Україні : Монографія, / П.К.Ситник, А.П.Дербак – К. : НІСД, 2004. – 226 с.
9. Купрійчук В. М. Гуманітарна політика українських урядів у добу національної революції (1917–1920 рр.) : монографія / В. М. Купрійчук. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2014. – 378 с.
10. Карлова В. Духовні цінності в структурі національної самосвідомості: українські реалії. – Режим доступу : <https://search.ukr.net/?q=моральні%20>
11. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: Затверджена Указом Президента України №5/2015 від 12 січня 2015 року [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://reforms.in.ua/2020/>
12. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс] //Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/>
13. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України "Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році"
http://www.niss.gov.ua/public/File/analit_dopovid_POSLANNYA_2018_02.pdf
14. Регіони України. - Соціологічна асоціація України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sau.kiev.ua/docs/20140516/doc>
15. Регіони України: цінності, особливості розвитку та національний потенціал [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://alter-idea.info/regioni-ukrayini-tsinnosti-osoblivosti-rozvitku-ta-natsional-nij-potentsial/>
16. Проект концепції Державної етнополітики України (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ucipr.hiev.ua/modules.ph>

Тема 2 Тенденції етнонаціонального розвитку українського суспільства

Лекція 2 (6 год.)

Тема: Тенденції етнонаціонального розвитку українського суспільства.

План:

1. Місце і роль етнонаціональної сфери суспільства у забезпеченні соціальних та духовних потреб людини і людських спільнот.
2. Етнонаціональна структура українського суспільства як соціальна система.
3. Проблеми та суперечності розвитку етнонаціональної сфери.
4. Вплив мовного чинника на міжетнічну ситуацію в Україні.
5. Регіональний вимір етнонаціонального розвитку держави.

Список рекомендованих джерел

1. Соціальна і гуманітарна політика: підручн. / [авт. кол.: В. П. Трощинський, В. А. Скуратівський, М. В. Кравченко та ін.]; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського. – К.: НАДУ, 2016. – 792 с.
2. Етнонаціональна структура українського суспільства: довідник / В. Б. Євтух, В. П. Трощинський, К. Ю. Галушко, К. О. Чернова. – К.: Стилос, 2014. – 342 с.
3. Етносоціологія. Етнічна динаміка українського суспільства: навч. посіб. / за ред. В. Б. Євтуха, В. П. Трощинського, К. Ю. Галушка та ін. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – 431 с.
4. Людина у полікультурному суспільстві: навч.-метод. посіб. для викладачів вищих навч. закладів з курсу за вибором для студентів соціогуманітарних спеціальностей / [О. І. Пометун, Л. Ю. Султанова та ін.]. – К.: “Інжиніринг”, 2010. – 248 с.

Практичне заняття № 3 (6 год)

Шляхи вдосконалення публічної політики у сфері етнонаціонального розвитку України.

Форма проведення – тематична дискусія.

Мета заняття – формування умінь і навичок практичного застосування отриманих знань щодо модернізації організаційно-функціональної структури державного управління етнонаціональними процесами, можливого впровадження в Україні європейських моделей міжетнічної інтеграції як пріоритетного напрямку етнополітики.

Завдання для виконання:

1. Здійснення аналізу організаційних засад публічної політики у сфері етнонаціонального розвитку та розробка заходів щодо їх удосконалення.
2. Розкриття фінансових засад публічної політики у сфері етнонаціонального розвитку та розробка заходів щодо їх удосконалення.
3. Розробка шляхів вдосконалення публічної політики у сфері етнонаціонального розвитку України.

Інформаційно-методичні рекомендації щодо підготовки слухачів до практичного заняття подано в навчально-методичному комплексі з дисципліни «Публічна політика у сфері етнонаціонального розвитку та державно-конфесійних відносин».

Список рекомендованих джерел

1. Етносоціологія: терміни та поняття: навч. посіб. / В. Б. Євтух, В. П. Трошинський, К. Ю. Галушко та ін. – К.: Вид-во УАННП «Фенікс», 2003. – 280 с.
2. Євтух В. Б. Етнічність: енциклопедичний довідник / В. Б. Євтух., Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Центр етноглобалістики. – К.: УАННП «Фенікс», 2012. – 396 с.
3. Сміт Е. Д. Національна ідентичність / Пер. з англ. П. Тарашук. – К.: Основи, 1994. – 223 с.
4. Націоналізм. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера. Антологія / упоряд.: О. Проценко, В. Лісовий. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Смолоскип, 2006. – 684 с.
5. Концепція гуманітарного розвитку України до 2020 року (проект) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://sp.niss.gov.ua/articles/983/>
6. Ситник П. К., Дербак А. П. Проблеми формування національної самосвідомості в Україні : Монографія, / П. К. Ситник, А. П. Дербак – К. : НІСД, 2004. – 226 с.
7. Купрійчук В. М. Гуманітарна політика українських урядів у добу національної революції (1917–1920 рр.) : монографія / В. М. Купрійчук. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2014. – 378 с.
8. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: Затверджена Указом Президента України №5/2015 від 12 січня 2015 року [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://reforms.in.ua/2020/>
9. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/>

Тема 3. Сутність, завдання та правові засади етнополітики й етнополітичного менеджменту

Лекція № 3 (6 год.)

Тема: Сутність, завдання та правові засади етнополітики й етнополітичного менеджменту

План:

1. Сутність етнополітики, її суб'єкти і об'єкти.
2. Проекти Концепції державної етнополітики України.
3. Завдання держави щодо забезпечення політико-правових, фінансових, організаційних та інших умов для розвитку етнічних спільнот України.
4. Законодавче поле України з питань етнополітики.
6. Поняття етнополітичного менеджменту та впровадження його елементів в практику регулювання міжетнічних відносин в Україні.
7. Вплив громадянського суспільства на формування та реалізацію державної етнополітики в Україні.

Список рекомендованих джерел

1. Етносоціологія: терміни та поняття: навч. посіб. / В. Б. Євтух, В. П. Трощинський, К. Ю. Галушко та ін. – К.: Вид-во УАННП «Фенікс», 2003. – 280 с.
2. Євтух В. Б. Міжетнічна інтеграція: постановка проблеми в українському контексті : навч. посіб. / В. Б. Євтух, В. П. Трощинський, Л. О. Аза. – К. : Вид.-поліграф. центр “Київ. ун-т”, 2003. – 58 с.
3. Міжнаціональні відносини і національні меншини України: Стан, перспективи. – К. : Голов. спеціаліз. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2004. – 384 с.

Практичне заняття № 4 (6 год)

Правові засади етнополітики й етнополітичного менеджменту.

Форма проведення – мозковий штурм, дискусія.

Мета заняття – розвиток критичного мислення у процесі аналізу підготовлених на даний час проектів концепцій державної етнополітики України, законодавчого поля держави з питань етнополітики, підходів та можливостей впровадження в систему державного регулювання міжетнічних відносин етнополітичного менеджменту.

Постановка завдання:

1. З'ясування сутності та завдань етнополітики та етнополітичного менеджменту.
2. Здійснення аналізу основних механізмів та інструментів діяльності суб'єктів етнополітики в Україні.
3. Аналіз об'єктів етнополітики та їх особливостей;
4. Виокремлення завдань держави щодо забезпечення умов для розвитку етнічних спільнот України.
5. Аналіз нормативно-правових засад публічної політики у сфері етнологічного розвитку та розробка заходів щодо їх удосконалення.
6. Оцінка ефективності діяльності держави як головного суб'єкта етнополітики та суспільного інституту щодо забезпечення розвитку етнологічної сфери.
7. Аналіз основних ланок (складових) механізму реалізації державної етнополітики України.

Інформаційно-методичні рекомендації щодо підготовки слухачів до практичного заняття подано в навчально-методичному комплексі з дисципліни «Публічна політика у сфері етнологічного розвитку та державно-конфесійних відносин».

Список рекомендованих джерел

1. Соціальна і гуманітарна політика: підручн. / [авт.кол.: В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, М.В.Кравченко та ін.]; за заг.ред.Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2016. – 792 с.
2. Державна політика: підручник / Нац.акад.держ.упр. при Президентові України; ред.кол.Ю.В.Ковбасюк (голова), К.О.Ващенко (заст.голови), Ю.П.Сурмін (заст.голови) та ін. – К.: НАДУ, 2014.- 652 с.
3. Етносоціологія: терміни та поняття: навч.посіб. /В.Б.Євтух, В.П.Трощинський, К.Ю.Галушко та ін. – К.: Вид-во УАННП «Фенікс», 2003. – 280 с.
4. Євтух В. Б. Міжетнічна інтеграція: постановка проблеми в українському контексті : навч. посіб. / В. Б. Євтух, В. П. Трощинський, Л. О. Аза. – К. : Вид.-поліграф. центр “Київ. ун-т”, 2003. – 58 с.
5. Міжнаціональні відносини і національні меншини України: Стан, перспективи. – К. : Голов. спеціаліз. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2004. – 384 с.
6. Надолішній П.І. Розбудова нової системи врядування в Україні: етнологічний аспект (Теоретико-методологічний аналіз) /П.І.Надолішній. – К. ; Одеса : Вид-во УАДУ, 1999. – 304 с.
7. Лойко Л. І. Громадські організації етнічних меншин України: природа, легітимність, діяльність : монографія. / Л. І. Лойко. – К.: ПЦ Фоліант, 2005. – 634 с.
8. Проект концепції Державної етнополітики України (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ucipr.hiev.ua/modules.php>

Тема 4. Релігійна ситуація в сучасній Україні та її вплив на процеси державотворення

Лекція № 4 (6 год.)

Тема. Релігійна ситуація в сучасній Україні та її вплив на процеси державотворення.

План:

1. Поліконфесійність українського суспільства.
2. Мережа церков і релігійних організацій України, їх кадрове та предметно - культове забезпечення.
3. Церкви і релігійні організації України як інститути громадянського суспільства.
4. Вплив громадянського суспільства на формування й реалізацію державної політики у релігійній сфері.
5. Конфліктогенний потенціал суспільно - релігійних відносин.
6. Конституювання національних (помісних) Церков як механізм захисту національних інтересів українського народу.

Список рекомендованих джерел

1. Андрусишин Б.І. Державно-церковні відносини: історія, сучасний стан та перспективи розвитку: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Б.І. Андрусишин, В.Д. Бондаренко. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 387 с.
2. Здіорук С. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні XXI століття: Монографія / Сергій Здіорук. — К. : Знання України, 2005. — 552 с.
3. Єленський В. Релігія після комунізму. Релігійно-соціальні зміни в процесі трансформації центрально-східноєвропейських суспільств: фокус на Україні / Віктор Єленський. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2002.– 419 с.
4. Концепція державно-конфесійних відносин в Україні. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова // Національна безпека і оборона - №1. – 2013.- С. 50-57.

Практичне заняття № 5 (6 год)

Основні релігійні вчення світу, їх поширення в Україні.

Форма проведення – виконання ситуаційно-аналітичних вправ.

Мета заняття – розвиток умінь аналітичного та критичного мислення при аналізі сутності та особливостей релігійних вчень світу та їх поширення на українських землях.

Постановка завдання:

1. Аналіз місця релігійної сфери у життєдіяльності суспільства.
2. Визначення генетичного зв'язку релігії з міфологією та наукою.
3. Дослідження специфіки найбільш поширених релігійних вчень і вірувань.
4. З'ясування ролі і місця християнства в системі світових релігійних відносин.
5. Характеристика впливу християнської релігії на історичний розвиток українського народу.

Етапи виконання завдання:

1. Перший етап передбачає коротке передне слово викладача, обрання модератора засідання з числа слухачів та вступну загальну дискусію за темою заняття тривалістю до 50 хв.
2. На другому етапі за добровільним принципом утворюється кілька команд для обговорення ситуації та вироблення спільної позиції з питань нормативно-правового забезпечення окремих гуманітарних галузей (культура, освіта і наука, мова, інформація, національна пам'ять і національно-патріотичне виховання, етнополітичний розвиток та державно-конфесійні відносини). Кожна команда розробляє відповідну аргументацію для представлення іншим командам. Робота в командах триває 40 хв.
3. На третьому етапі кожна з команд презентує свій аналіз та аргументи (загальна тривалість усіх презентацій – до 70 хв.) вустами обраного з команди спікера. Передбачається також коротке загальне обговорення кожної з доповідей (загальна тривалість обговорень – до 40 хв.).
4. На четвертому етапі кожна з команд, з урахуванням загального обговорення її експертної доповіді, готує по три практичні рекомендації щодо шляхів вдосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку відповідної галузі гуманітарної сфери України (20 хв.).
5. Завершується заняття підведенням підсумків викладачем (10 хв.).

Список рекомендованих джерел

1. Андрусишин Б.І. Державно-церковні відносини: історія, сучасний стан та перспективи розвитку: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. зак.] / Б.І. Андрусишин, В.Д. Бондаренко. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 387 с.
2. Здіорук С. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні XXI століття: Монографія / Сергій Здіорук. — К. : Знання України, 2005. — 552 с.
3. Єленський В. Релігія після комунізму. Релігійно-соціальні зміни в процесі трансформації центрально-східноєвропейських суспільств: фокус на Україні / Віктор Єленський. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2002. – 419 с.
4. Соціальна і гуманітарна політика: підручн. / [авт.кол.: В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, М.В.Кравченко та ін.]; за заг.ред.Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2016. – 792 с.

5. Концепція державно-конфесійних відносин в Україні. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова // Національна безпека і оборона - №1. – 2013.- С. 50-57.

6. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2018 році». – К.: НІСД, 2018 [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/3143>

7. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2017 році». – К.: НІСД, 2017 [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/public/File/book_2017/Poslanya_druk_fin.pdf

8. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: Затверджена Указом Президента України №5/2015 від 12 січня 2015 року [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://reforms.in.ua/2020/>

9. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс] //Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344&cat_id=2232235

10. Закон України від 14 грудня 2010 року № 2778-VI «Про культуру» // <http://zakon.rada.gov.ua>

11. Закон України “Про вищу освіту” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

12. Закон України “Про свободу совісті та релігійні організації” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/987-12>

13. Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин : закон України від 24 грудня 1999 року № 1350-XIV // Відомості Верх. Ради України. – 2000. – № 3. – Ст. 24. (25).

14. Здіорук С., Токман В. Досвід державно-церковних відносин в постсоціалістичних країнах: уроки для України у зміцненні національної ідентичності [Електронний ресурс] / С. Здіорук, В. Токман. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/juli/2.htm>

Тема 5. Публічна політика України щодо релігії в контексті трансформації суспільних відносин у руслі євроінтеграційних процесів.

Лекція № 5 (6 год.)

Тема: Публічна політика України щодо релігії в контексті трансформації суспільних відносин у руслі євроінтеграційних процесів.

План:

1. Світовий досвід сучасних державно–конфесійних відносин.
2. Порівняльний аналіз законодавства України і норм міжнародного права у сфері релігії; європейські стандарти у цій сфері і їх прийнятність для українських реалій.
3. Значення релігійних чинників у реалізації стратегії інтеграції України до європейського і світового співтовариства.

Список рекомендованих джерел

1. Владиченко Л.Д. Сучасний стан та особливості відносин між державою та релігійними організаціями: порівняльний аналіз українського та польського досвіду: Дис. доктора філософських наук за спеціальністю 09.00.11 – релігієзнавство / Київський національний університет імені Тараса Шевченка / Владиченко Лариса Дмитрівна. – К., 2015.- 481 арк. – Бібліогр.: арк. 413 – 481.
2. Єленський В. Релігія після комунізму. Релігійно-соціальні зміни в процесі трансформації центрально-східноєвропейських суспільств: фокус на Україні / Віктор Єленський. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2002. –419 с.
3. Єленський В. Велике повернення: релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця ХХ - початку ХХІ століття / Віктор Єленський. - Львів : Вид-во Укр. катол. ун-ту, 2013. - 503 с.
4. Робберс Г. Государство и церковь в Европейском Союзе / Герхард Робберс // Государства и религии в Европейском Союзе (опыт государственно-конфессиональных отношений) / [Под ред. М. А. Воскресенского, А. А. Красикова, Р. Н. Лункина и др. ; сост. Г. Робберс]. – Москва: Изд-во Института Европы Рос. Акад. Наук, 2009. – 719 с.
5. Українська версія Білої книги Ради Європи з міжкультурного діалогу. // Міністерство культури України, офіційний веб-сайт. – Режим доступу: http://195.78.68.75/mcu/control/uk/publish/article?art_id=244962256&c

Практичне заняття № 6 (6 год)

Стан державно-релігійних відносин у країнах-членах Європейського Союзу.

Форма проведення – круглий стіл, дискусія.

Мета заняття – формування умінь та навиків практичного застосування отриманих знань при порівняльному аналізі законодавства України і норм міжнародного права у сфері релігії, а також при визначенні форм і напрямів запозичення кращого світового досвіду сучасних державно-конфесійних відносин.

Завдання для виконання:

1. розгляд й критична оцінка стану державно-релігійних відносин у країнах-членах Європейського Союзу;
2. проведення порівняльного аналізу державно-конфесійних відносин в Україні та країнах європейського регіону.

Інформаційно-методичні рекомендації щодо підготовки слухачів до практичного заняття подано в навчально-методичному комплексі з дисципліни «Публічна політика у сфері етнонаціонального розвитку та державно-конфесійних відносин».

Список рекомендованих джерел

1. Базові підручники та навчальні посібники:

1. Соціальна і гуманітарна політика: підручник/ [авт.кол.: В.П.Трощинський, В.А.Скुरатівський, М.В.Кравченко та ін.]; за заг.ред. Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2016. - 792 с.
2. Державна політика: підручник / Нац.акад.держ.упр. при Президентові України; ред.кол.Ю.В.Ковбасюк (голова), К.О.Ващенко (заст.голови), Ю.П.Сурмін (заст.голови) та ін. – К.: НАДУ, 2014.- 652 с.
3. Державна політика в соціогуманітарній сфері: підручник / [авт.кол.: В.А.Скुरатівський, В.П.Трощинський, П.К.Ситник та ін.]; за заг.ред. В.А.Скुरатівського, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2010. – 284 с.
4. Реформування соціальної політики в Україні: проблеми та перспективи: монографія/ [авт.кол.: В.А.Скुरатівський, В.П.Трощинський, П.К.Ситник та ін.]; за заг.ред. В.А.Скुरатівського, В.П.Трощинського. – К.; Львів: НАДУ, 2012. – 368 с.
5. Етнонаціональна структура українського суспільства: довідник/ В.Б.Євтух, В.П.Трощинський, К.Ю.Галушко, К.О.Чернова. – К.: Наук. думка, 2004. – 344 с.
6. Євтух В. Б. Етнічність : енциклопед. довідник / В. Б. Євтух. – К. : Фенікс, 2012. – 396 с.
7. Етносоціологія. Етнічна динаміка українського суспільства : навч. посіб. / за ред. В. Б. Євтуха, В. П. Трощинського, К. Ю. Галушка (та ін.). – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – 431 с.

8. Картунов О. В. Західні теорії етнічності, нації та націоналізму : навч. посіб. / О. В. Картунов. – К. : Ун-т економіки та права “КРОК”, 2007. – 192 с.

2. Наукові джерела

1. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України "Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році" http://www.niss.gov.ua/public/File/analit_dopovid_POSLANNYA

2. Рафальський О. О. Національні меншини України у ХХ столітті: Історіографічний нарис / О. О. Рафальський. – К. : Полнос, 2000. – 447 с.

3. Сміт Е. Д. Національна ідентичність / Е. Д. Сміт ; пер. з англ. П. Тарашук. – К. : Основи, 1994. – 223 с.

4. Лойко Л. І. Громадські організації етнічних меншин України: природа, легітимність, діяльність : монографія. / Л. І. Лойко. – К.: ПЦ Фоліант, 2005. – 634 с.

5. Націоналізм. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера. Антологія / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – 2-е вид. – перероб. і доп. – К. : Смолоскип, 2006. – 684 с.

6. Вензелос Е. Отношения государства и церкви: взгляд через призму конституции / Е. Вензелос / [перев. с греч. О. Федина; ред. Т. Лошкарёва]. – М.: Новое издательство, 2008. – 172 с.

7. Владиченко Л.Д. Сучасний стан та особливості відносин між державою та релігійними організаціями: порівняльний аналіз українського та польського досвіду: Дис. доктора філософських наук за спеціальністю 09.00.11 – релігієзнавство / Київський національний університет імені Тараса Шевченка / Владиченко Лариса Дмитрівна. – К., 2015.- 481 арк. – Бібліогр.: арк. 413 - 481.

8. Єленський В. Релігія після комунізму. Релігійно-соціальні зміни в процесі трансформації центрально-східноєвропейських суспільств: фокус на Україні / Віктор Єленський. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2002.– 419 с.

9. Троцинський В.П. Інтеграційна модель державної етнополітики: зарубіжний досвід для України // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. ОРІДУ [голов. ред. М.М.Іжа]. Вип. 1 (73). – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2018. – 154 с. (авт. с. 94-98).

10. Ницше Ф. Человеческое слишком человеческое. Мн.: ООО «Попури», 1997. – С . 126-127.

11. Українська радянська енциклопедія у 12-ти т. Мова//т.7, Головна редакція УРЕ, К., 1982. – с. 54.

12. Крымский А. Что такое современное украинство?//Институт рукописів НБУ ім. В. Вернадського. – Ф.ХХХVI. Од. зб. 660. – Арк. 51.

13. Гольбах П. Избр. призыв. В 2-х тт., т. 2, М., 1963. – С. 248.

14. Ситник П. К., Дербак А.П. Проблеми формування національної самосвідомості в Україні : Монографія, / П.К.Ситник, А.П.Дербак – К. : НІСД, 2004. – 226 с.

15. Ситник П. К. Гуманістичні засади консолідації українського суспільства : монографія / П. К. Ситник. – К.: НІСД, 1996. – 44 с.

16. Ситник П. К. Духовність як рушійна сила суспільного розвитку. / П. К. Ситник // Державне управління в Україні: реалії та перспективи : зб. наук. пр. / за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. – К. : Вид-во НАДУ, 2005–534 с.
17. Ситнік В. П. Міхновський про формування національної свідомості особистості як суб'єкта українського державотворення / В. П. Ситнік // Визвольний шлях. – 2006. – № 12. – С. 78-88.
18. Карлова В. Духовні цінності в структурі національної самосвідомості: українські реалії. – Режим доступу : <https://search.ukr.net/?q=моральні%20>
19. Картунов О. В. Західні теорії етнічності, нації та націоналізму : навч. посіб. / О. В. Картунов. – К. : Ун-т економіки та права “КРОК”, 2007. – 192 с.
20. Петровський П. М. Гуманітарний ресурс демократизації державного управління України: теоретико-методологічний аспект : монографія / П. М. Петровський. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2012. – 212 с.
21. Купрійчук В. М. Гуманітарна політика українських урядів у добу національної революції (1917–1920 рр.) : монографія / В. М. Купрійчук. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2014. – 378 с.
22. Купрійчук В. М. Державне управління в галузі культури Української Держави П. Скоропадського (квітень–грудень 1918 р.) / В. М. Купрійчук // Управлінське лідерство : кол. моногр. / за заг. ред. В. В. Толкованова. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2013. – 600 с.
23. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: Монографія / за ред. З.С. Варналія.– К.: НІСД, 2007.–820 с.
24. Україна – сузір'я культур. Збірник. – К.: Тов. «Новий друк». – 2018. – 235 с.
25. Торба В. Віра в єдності // День. – 2018. – 21-22 квітня.
26. Кот С. В очікуванні автокефалії // День. – 2018. – 31 травня.

3. Навчально-методична література

1. Соціальна і гуманітарна політика: підручн. / [авт.кол.: В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, М.В.Кравченко та ін.]; за заг.ред.Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2016. – 792 с.
2. Людина у полікультурному суспільстві: навч.-метод.посіб. для викладачів вищих навч.закладів з курсу за вибором для студентів соціогуманітарних спеціальностей / [О. І. Пометун, Л. Ю. Султанова та ін.]. – К. : “Інжиніринг”, 2010. – 248 с.
3. Етнонаціональна структура українського суспільства: довідник/ В.Б.Євтух, В.П.Трощинський, К.Ю.Галушко, К.О.Чернова. – К.: Наук. думка, 2004. – 344 с.
4. Євтух В. Б. Етнічність : енциклопед. довідник / В. Б. Євтух. – К. : Фенікс, 2012. – 396 с.
5. Державна політика України у сфері освіти дорослих: метод. матеріали для слухачів магістер. програми за спец. "Держ. упр. у сфері освіти" : [навч. вид.] / Н. Г. Протасова, В. І. Луговий, Ю. О. Молчанова [та

ін.] ; за заг. ред. Н. Г. Протасової ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., Каф. упр. освітою. - Київ : НАДУ, 2014. - 52 с.

6. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; відп. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

4. Нормативно-правові документи

1. Декларація прав національностей України : прийнята 1 листопада 1991 року // Відомості Верх. Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 799.

2. Документ Копенгагенської наради Конференції з питань людського виміру НБСЄ від 29 червня 1990 року // Права людини в Україні. – 1998. – Вип. 21. – С. 235–251.

3. Загальна декларація прав людини (рос/укр) ООН; Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України, офіційний портал. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/9>

4. Закон України “Про вищу освіту” від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII. – Режим доступу : <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro>.

5. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про кінематографію” та інших законів України щодо підтримки виробництва національних фільмів” від 18 лют. 2010 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1909-17>

6. Закон України “Про національні меншини в Україні” від 25 червня 1992 року // Відомості Верх. Ради України. – 1992. – № 36. – Ст. 530.

7. Закон України “Про охорону культурної спадщини” від 8 черв. 2000 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>

8. Закон України “Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини” від 23 грудня 1997 року // Відомості Верх. Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.

9. Закон України “Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини” від 23 грудня 1997 року // Відомості Верх. Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.

10. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр>

11. Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1068-14>

12. Закон України «Про гуманітарну допомогу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art6481at>

13. Закон України «Про загальну середню освіту» // Освіта України. – 1999. – 23 черв.

14. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/p>

15. Закон України «Про засади державної мовної політики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/>

16. Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 5 лютого 2015 року № 156-VIII// Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст.90.
17. Закон України «Про захист суспільної моралі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1296-15>
18. Закон України «Про інформацію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://profy.nplu.org!/site/official/1_information.htm
19. Закон України «Про музеї та музейну справу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/249/95-вр>
20. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» . – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
21. Закон України «Про освіту» // Відом. Верховної Ради України, 1991. – №34. – Ст.451; 193. – № 10. – Ст.76; №26. – Ст.277; 1994. – №29. – Ст.258; №45. – Ст.404; 1996. – №21. – Ст.84.
22. Закон України «Про очищення влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>
23. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» // Відом. Верховної Ради України. – 2001. – №48. – Ст. 253.
24. Закон України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244987130&cat_id=244950582
25. Закон України «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/251-16/ed20061018>
26. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/>
27. Закон України «Про театри і театральну справу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2605-15>
28. Закон України від 14 грудня 2010 року № 2778-VI «Про культуру» // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
29. Закон УРСР «Про мови в Українській РСР» [Електронний ресурс] Режим доступу - // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
30. Коаліційна Угода [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://solidarnist.org.wp>
31. Конвенция о защите и интеграции коренного и другого населения, ведущего племенной и полуплеменной образ жизни, в независимых странах // Altın Vesik : спец. выпуск к слушаниям в Верх. Раде Украины. – 2000. – № 6/1. – С. 166–167.
32. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/control/ush>
33. Конституція України. Верховна Рада України; Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-В [Електронний ресурс] // Верховна Рада України, офіційний веб-портал. – Режим доступу до тексту: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> - Назва з екрана.

34. Концепція гуманітарного розвитку України до 2020 року (проект) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://sp.niss.gov.ua/articles/983/>
35. Концепція державної етнополітики України (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ucipr.hiev.ua/modules.php?op=modl_//
36. Лундские рекомендации об эффективном участие национальных меньшинств в общественно-политической жизни с пояснительными примечаниями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www//umn.edu/humanrts/russian/osce/basics/Rlundrecom.html>. – Назва з екрана.
37. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/i>
38. Ословські рекомендації щодо мовних прав національних меншин і Пояснювальна записка / Фундація міжетнічних відносин, 1998. – 37 с.
39. Положення про Державний комітет України у справах національностей та міграції // Офіц. вісник України. – 2001. – № 7 (2 березня). – С. 129–132.
40. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п>
41. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» затверджено національний план заходів на 2014-2017 рр. : Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 847-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/847-2014-р
42. Про свободу совісті та релігійні організації. Верховна Рада УРСР; Закон від 23.04.1991 № 987-ХІІ [Електронний ресурс] // Верховна Рада України, офіційний веб-портал. – Режим доступу до тексту: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/987-12> - Назва з екрана.
43. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: Затверджена Указом Президента України №5/2015 від 12 січня 2015 року [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://reforms.in.ua/2020/>
44. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс] //Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/>
45. Указ Президента України «Про затвердження Положення про порядок надання грантів Президента України молодим діячам у галузі театрального, музичного, циркового, образотворчого мистецтва та кінематографії, молодим письменникам, майстрам народного мистецтва для створення і реалізації творчих проектів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244945442&
46. Указ Президента України Про стипендії Президента України для молодих майстрів народного мистецтва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244945442&

5. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua/>
2. Кабінет Міністрів України (вихід на всі міністерства і відомства) – Режим доступу: – <http://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство освіти і науки України – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
4. Міністерство культури України – Режим доступу: <http://www.mintcult.gov.ua>
5. Агентство гуманітарних технологій – Режим доступу: <http://www.aht.org>
6. Суспільно-гуманітарний консорціум Генеза (Україна) – Режим доступу: <http://www.geneza.itgo.com>
7. Мережа аналітичних центрів України – Режим доступу: <http://www.intellect.org.ua>
8. Національний інститут стратегічних досліджень – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>
9. Національна Академія Наук України – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua>
10. Представництво Європейської комісії в Україні – Режим доступу: <http://www.delukr.cec.eu.int>
11. Представництво ООН в Києві – Режим доступу: <http://www.un.kiev.ua>
12. Фонд “Демократичні ініціативи” – Режим доступу: <http://www.dif.com.ua>
13. Фонд “Європа ХХІ” – Режим доступу: <http://www.europexxi.kiev.ua>
14. Центр культурних досліджень – Режим доступу: <http://www.culturalstudies.in.ua/>
15. Інформаційно-аналітичні матеріали з питань державної мовної політики. – Режим доступу : <http://maya-sychova.blogspot.com/p/blog-page ml>.
16. Цілі Сталого Розвитку: Україна : національні консультації. – К.: Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, 2016 року http://www.un.org.ua/images/2016_SDGs_Ukraine_expert_opinion_ukrf
17. Молодь України – 2015. - К.: ООН в Україні, 2015. – 30 с. [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/images/documen>
18. Social Progress Index 2016 [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/research/social-progress-index->
19. Регіони України. - Соціологічна асоціація України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sau.kiev.ua/docs/20140516/doc>
20. Регіони України: цінності, особливості розвитку та національний потенціал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://alter-idea.info/regioni-ukrayini-tsinnosti-osoblivosti-rozvitku-ta-natsional-nij-potentsial/>
21. Підсумки-2017: громадська думка - Фонд «Демократичні ініціативи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dif.org.ua/article/pidsumki>

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ
ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

	<i>Лекції, вивчення теорії, год.</i>	<i>Практичні заняття, год.</i>	<i>Самостійна робота, год.</i>	<i>Всього, год.</i>
<i>Тема 1.</i> Загальнонаціональні пріоритети та регіональні особливості гуманітарного розвитку України	4	4	26	34
<i>Тема 2.</i> Тенденції етнонаціонального розвитку українського суспільства	2	2	25	29
<i>Тема 3.</i> Сутність, завдання та правові засади етнополітики й етнополітичного менеджменту	2	2	25	29
<i>Тема 4.</i> Релігійна ситуація в сучасній Україні та її вплив на процеси державотворення	2	2	25	29
<i>Тема 5.</i> Публічна політика України щодо релігії в контексті трансформації суспільних відносин у руслі євроінтеграційних процесів	2	2	25	29
<i>Підсумковий контроль</i> у формі тесту				
<i>Всього, год.</i>	12	12	126	150

Теми занять заочної форми навчання

Тема1. Загальнонаціональні пріоритети та регіональні особливості гуманітарного розвитку України.

Лекція 1 (4 год.)

Тема. Загальнонаціональні пріоритети та регіональні особливості гуманітарного розвитку України

План

1. Різноманітність, складність, нелінійність, неоднозначність за своїм суспільним ефектом гуманітарних процесів, що зумовлює потребу пошуку ключових проблем і напрямів регулятивного впливу держави на духовний розвиток країни.

2. Три основні цілі гуманітарного розвитку сучасного українського суспільства.

3. Основні загальнонаціональні пріоритети трансформації гуманітарної сфери: розвиток в Україні «суспільства знань»; утвердження й розвиток державної мови на всій території країни; формування у широких верств населення гуманістичного світогляду та відповідних йому моральних норм і переконань.

4. Відмінності в духовно-ціннісних орієнтаціях та моделях поведінки жителів різних регіонів України.

5. Причини їх виникнення: історичні, геополітичні, етнічні, економічні, соціальні, політико-правові, побутові, демографічні, ментально-психологічні.

Список рекомендованих джерел

1. Соціальна і гуманітарна політика: підручн. / [авт.кол.: В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, М.В.Кравченко та ін.]; за заг.ред.Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2016. – 792 с.

2. Ситник П. К., Дербак А.П. Проблеми формування національної самосвідомості в Україні : Монографія, / П.К.Ситник, А.П.Дербак – К. : НІСД, 2004. – 226 с.

3. Купрійчук В. М. Гуманітарна політика українських урядів у добу національної революції (1917–1920 рр.) : монографія / В. М. Купрійчук. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2014. – 378 с.

4. Карлова В. Духовні цінності в структурі національної самосвідомості: українські реалії. – Режим доступу : <https://search.ukr.net/?q=моральні%20>

5. Сміт Е.Д. Національна ідентичність /Пер.з англ. П.Тарашук. – К.: Основи, 1994. – 223 с.

Практичне заняття № 1 (4 год)

Порівняльний аналіз гуманітарного розвитку регіонів України.

Форма проведення – виступи слухачів з доповідями, їх оцінка, обраними з числа слухачів експертами, дискусія навколо піднятих проблем і запропонованих рішень.

Мета заняття – сприяння виробленню у слухачів чіткого, науково обґрунтованого бачення важливості формування у громадян різних регіонів України конструктивної громадянської позиції та дієвого патріотизму як запоруки розвитку гуманітарної сфери.

План заняття:

- основні розбіжності гуманітарного розвитку Південних, Західних і Центральних регіонів України, причини їх виникнення;
- диференціація гуманітарного розвитку регіонів України як загроза національній безпеці.

Інформаційно-методичні рекомендації:

- користуючись матеріалами лекційного заняття, рекомендованою літературою та нормативно-правовими джерелами підготуйте стислі виступи для обговорення й експертних оцінок членами навчальної групи:

1. Виховання дієвого патріотизму - пріоритет гуманітарної політики.
2. Активна патріотично спрямована громадянська позиція населення – запорука гуманітарної інтеграції суспільства.
3. Зарубіжний досвід патріотичного виховання населення і можливості його використання в нашій країні на теперішній час.
4. Наявна мережа державних і громадських інститутів прсвітницько-патріотичної діяльності та необхідність її розширення й вдосконалення.
5. Матеріальні й людські ресурси активізації й оптимізації управлінського впливу на процес виховання активної життєвої позиції громадян у руслі духовної і практичної консолідації суспільства.

Список рекомендованих джерел

1. Гіденс Е. Соціологія /Е.Гіденс; пер.з англ., Л.В.Шовкун, А.Олійник; наук.ред.О.Івашенко. – К.: Основи, 1999. – 318 с.
2. Етносоціологія: терміни та поняття: навч.посіб. /В.Б.Євтух, В.П.Трощинський, К.Ю.Галушко та ін. – К.: Вид-во УАННП «Фенікс», 2003. – 280 с.
3. Євтух В.Б. Етнічність: енциклопедичний довідник / В.Б.Євтух., Нац.пед.ун-т ім.М.П.Драгоманова, Центр етноглобалістики. – К.: УАННП «Фенікс», 2012. – 396 с.
4. Сміт Е.Д. Національна ідентичність /Пер.з англ. П.Таращук. – К.: Основи, 1994. – 223 с.

5. Соціальна і гуманітарна політика: підручн. / [авт.кол.: В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, М.В.Кравченко та ін.]; за заг.ред.Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2016. – 792 с.
6. Націоналізм. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера. Антологія /упоряд.: О.Проценко, В.Лісовий. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Смолоскип, 2006. – 684 с.
7. Концепція гуманітарного розвитку України до 2020 року (проект) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://sp.niss.gov.ua/articles/983/>
8. Ситник П. К., Дербак А.П. Проблеми формування національної самосвідомості в Україні : Монографія, / П.К.Ситник, А.П.Дербак – К. : НІСД, 2004. – 226 с.
9. Купрійчук В. М. Гуманітарна політика українських урядів у добу національної революції (1917–1920 рр.) : монографія / В. М. Купрійчук. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2014. – 378 с.
10. Карлова В. Духовні цінності в структурі національної самосвідомості: українські реалії. – Режим доступу : <https://search.ukr.net/?q=моральні%20>
11. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: Затверджена Указом Президента України №5/2015 від 12 січня 2015 року [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://reforms.in.ua/2020/>
12. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс] //Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/>
13. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України "Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році"
http://www.niss.gov.ua/public/File/analit_dopovid_POSLANNYA_2018_02.pdf
14. Регіони України. - Соціологічна асоціація України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sau.kiev.ua/docs/20140516/doc>
15. Регіони України: цінності, особливості розвитку та національний потенціал [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://alter-idea.info/regioni-ukrayini-tsinnosti-osoblivosti-rozvitku-ta-natsional-nij-potentsial/>
16. Проект концепції Державної етнополітики України (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ucipr.hiev.ua/modules.ph>

Тема 2 Тенденції етнонаціонального розвитку українського суспільства

Лекція 2 (2 год.)

Тема: Тенденції етнонаціонального розвитку українського суспільства.

План:

1. Місце і роль етнонаціональної сфери суспільства у забезпеченні соціальних та духовних потреб людини і людських спільнот.
2. Етнонаціональна структура українського суспільства як соціальна система.
3. Проблеми та суперечності розвитку етнонаціональної сфери.
4. Вплив мовного чинника на міжетнічну ситуацію в Україні.
5. Регіональний вимір етнонаціонального розвитку держави.

Список рекомендованих джерел

1. Соціальна і гуманітарна політика: підручн. / [авт. кол.: В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, М.В.Кравченко та ін.]; за заг. ред. Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2016. – 792 с.
2. Етнонаціональна структура українського суспільства: довідник / В.Б.Євтух, В.П.Трощинський, К.Ю.Галушко, К.О.Чернова. – К.: Стилос, 2014. – 342 с.
3. Етносоціологія. Етнічна динаміка українського суспільства: навч. посіб. / за ред. В.Б.Євтуха, В.П.Трощинського, К.Ю.Галушка та ін. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2010. – 431 с.
4. Людина у полікультурному суспільстві: навч.-метод. посіб. для викладачів вищих навч. закладів з курсу за вибором для студентів соціогуманітарних спеціальностей / [О. І. Пометун, Л. Ю. Султанова та ін.]. – К.: “Інжиніринг”, 2010. – 248 с.

Практичне заняття № 2 (2 год)

Шляхи вдосконалення публічної політики у сфері етнонаціонального розвитку України.

Форма проведення – тематична дискусія.

Мета заняття – формування умінь і навичок практичного застосування отриманих знань щодо модернізації організаційно-функціональної структури державного управління етнонаціональними процесами, можливого впровадження в Україні європейських моделей міжетнічної інтеграції як пріоритетного напрямку етнополітики.

Завдання для виконання:

- здійснення аналізу організаційних засад публічної політики у сфері етнонаціонального розвитку та розробка заходів щодо їх удосконалення;
- розкриття фінансових засад публічної політики у сфері етнонаціонального розвитку та розробка заходів щодо їх удосконалення;
- розробка шляхів вдосконалення публічної політики у сфері етнонаціонального розвитку України.

Інформаційно-методичні рекомендації щодо підготовки слухачів до практичного заняття подано в навчально-методичному комплексі з дисципліни «Публічна політика у сфері етнонаціонального розвитку та державно-конфесійних відносин».

Список рекомендованих джерел

1. Етносоціологія: терміни та поняття: навч. посіб. / В. Б. Євтух, В. П. Трощинський, К. Ю. Галушко та ін. – К.: Вид-во УАННП «Фенікс», 2003. – 280 с.
2. Євтух В. Б. Етнічність: енциклопедичний довідник / В. Б. Євтух., Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Центр етноглобалістики. – К.: УАННП «Фенікс», 2012. – 396 с.
3. Сміт Е. Д. Національна ідентичність / Пер. з англ. П. Таращук. – К.: Основи, 1994. – 223 с.
4. Націоналізм. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера. Антологія / упоряд.: О. Проценко, В. Лісовий. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Смолоскип, 2006. – 684 с.
5. Концепція гуманітарного розвитку України до 2020 року (проект) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://sp.niss.gov.ua/articles/983/>
6. Ситник П. К., Дербак А. П. Проблеми формування національної самосвідомості в Україні : Монографія, / П. К. Ситник, А. П. Дербак – К. : НІСД, 2004. – 226 с.
7. Купрійчук В. М. Гуманітарна політика українських урядів у добу національної революції (1917–1920 рр.) : монографія / В. М. Купрійчук. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2014. – 378 с.
8. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: Затверджена Указом Президента України №5/2015 від 12 січня 2015 року [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://reforms.in.ua/2020/>
9. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/>

Тема 3. Сутність, завдання та правові засади етнополітики й етнополітичного менеджменту

Лекція № 3 (2 год.)

Тема: Сутність, завдання та правові засади етнополітики й етнополітичного менеджменту

План:

1. Сутність етнополітики, її суб'єкти і об'єкти.
2. Проекти Концепції державної етнополітики України.
3. Завдання держави щодо забезпечення політико-правових, фінансових, організаційних та інших умов для розвитку етнічних спільнот України.
4. Законодавче поле України з питань етнополітики.
6. Поняття етнополітичного менеджменту та впровадження його елементів в практику регулювання міжетнічних відносин в Україні.
7. Вплив громадянського суспільства на формування та реалізацію державної етнополітики в Україні.

Список рекомендованих джерел

1. Етносоціологія: терміни та поняття: навч. посіб. /В.Б.Євтух, В.П.Трощинський, К.Ю.Галушко та ін. – К.: Вид-во УАННП «Фенікс», 2003. – 280 с.
2. Євтух В. Б. Міжетнічна інтеграція: постановка проблеми в українському контексті : навч. посіб. / В. Б. Євтух, В. П. Трощинський, Л. О. Аза. – К. : Вид.-поліграф. центр “Київ. ун-т”, 2003. – 58 с.
3. Міжнаціональні відносини і національні меншини України: Стан, перспективи. – К. : Голов. спеціаліз. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2004. – 384 с.

Практичне заняття № 3 (2 год)

Правові засади етнополітики й етнополітичного менеджменту.

Форма проведення – мозковий штурм, дискусія.

Мета заняття – розвиток критичного мислення у процесі аналізу підготовлених на даний час проектів концепцій державної етнополітики України, законодавчого поля держави з питань етнополітики, підходів та можливостей впровадження в систему державного регулювання міжетнічних відносин етнополітичного менеджменту.

Опрацювати такі питання:

1. З'ясування сутності та завдань етнополітики та етнополітичного менеджменту.
2. Здійснення аналізу основних механізмів та інструментів діяльності суб'єктів етнополітики в Україні.
3. Аналіз об'єктів етнополітики та їх особливостей.
4. Виокремлення завдань держави щодо забезпечення умов для розвитку етнічних спільнот України.
5. Аналіз нормативно-правових засад публічної політики у сфері етнологічного розвитку та розробка заходів щодо їх удосконалення.
6. Оцінка ефективності діяльності держави як головного суб'єкта етнополітики та суспільного інституту щодо забезпечення розвитку етнологічної сфери.
7. Аналіз основних ланок (складових) механізму реалізації державної етнополітики України.

Інформаційно-методичні рекомендації щодо підготовки слухачів до практичного заняття подано в навчально-методичному комплексі з дисципліни «Публічна політика у сфері етнологічного розвитку та державно-конфесійних відносин».

Список рекомендованих джерел

1. Соціальна і гуманітарна політика: підручн. / [авт.кол.: В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, М.В.Кравченко та ін.]; за заг.ред.Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2016. – 792 с.
2. Державна політика: підручник / Нац.акад.держ.упр. при Президентові України; ред.кол.Ю.В.Ковбасюк (голова), К.О.Ващенко (заст.голови), Ю.П.Сурмін (заст.голови) та ін. – К.: НАДУ, 2014.- 652 с.
3. Етносоціологія: терміни та поняття: навч.посіб. /В.Б.Євтух, В.П.Трощинський, К.Ю.Галушко та ін. – К.: Вид-во УАННП «Фенікс», 2003. – 280 с.
4. Євтух В. Б. Міжетнічна інтеграція: постановка проблеми в українському контексті : навч. посіб. / В. Б. Євтух, В. П. Трощинський, Л. О. Аза. – К. : Вид.-поліграф. центр “Київ. ун-т”, 2003. – 58 с.
5. Міжнаціональні відносини і національні меншини України: Стан, перспективи. – К. : Голов. спеціаліз. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2004. – 384 с.
6. Надолішній П.І. Розбудова нової системи врядування в Україні: етнологічний аспект (Теоретико-методологічний аналіз) /П.І.Надолішній. – К. ; Одеса : Вид-во УАДУ, 1999. – 304 с.
7. Лойко Л. І. Громадські організації етнічних меншин України: природа, легітимність, діяльність : монографія. / Л. І. Лойко. – К.: ПЦ Фоліант, 2005. – 634 с.
8. Проект концепції Державної етнополітики України (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [//">http://www.ucipr.hiev.ua/modules.php?op=modl //](http://www.ucipr.hiev.ua/modules.php?op=modl) – Назва з екрана.

Тема 4. Релігійна ситуація в сучасній Україні та її вплив на процеси державотворення

Лекція № 4 (2 год.)

Тема. Релігійна ситуація в сучасній Україні та її вплив на процеси державотворення.

План:

1. Поліконфесійність українського суспільства.
2. Мережа церков і релігійних організацій України, їх кадрове та предметно - культове забезпечення.
3. Церкви і релігійні організації України як інститути громадянського суспільства.
4. Вплив громадянського суспільства на формування й реалізацію державної політики у релігійній сфері.
5. Конфліктогенний потенціал суспільно - релігійних відносин.
6. Конституювання національних (помісних) Церков як механізм захисту національних інтересів українського народу.

Список рекомендованих джерел

1. Андрусишин Б.І. Державно-церковні відносини: історія, сучасний стан та перспективи розвитку: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Б.І. Андрусишин, В.Д. Бондаренко. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 387 с.
2. Здіорук С. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні XXI століття: Монографія / Сергій Здіорук. — К. : Знання України, 2005. — 552 с.
3. Єленський В. Релігія після комунізму. Релігійно-соціальні зміни в процесі трансформації центрально-східноєвропейських суспільств: фокус на Україні / Віктор Єленський. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2002.– 419 с.
4. Концепція державно-конфесійних відносин в Україні. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова // Національна безпека і оборона - №1. – 2013.- С. 50-57.

Практичне заняття № 4 (2 год)

Основні релігійні вчення світу, їх поширення в Україні.

Форма проведення – виконання ситуаційно-аналітичних вправ.

Мета заняття – розвиток умінь аналітичного та критичного мислення при аналізі сутності та особливостей релігійних вчень світу та їх поширення на українських землях.

Постановка завдання:

1. Аналіз місця релігійної сфери у життєдіяльності суспільства.
2. Визначення генетичного зв'язку релігії з міфологією та наукою.
3. Дослідження специфіки найбільш поширених релігійних вчень і вірувань.
4. З'ясування ролі і місця християнства в системі світових релігійних відносин.
5. Характеристика впливу християнської релігії на історичний розвиток українського народу.

Етапи виконання завдання:

1. Перший етап передбачає коротке передне слово викладача, обрання модератора засідання з числа слухачів та вступну загальну дискусію за темою заняття тривалістю до 50 хв.
2. На другому етапі за добровільним принципом утворюється кілька команд для обговорення ситуації та вироблення спільної позиції з питань нормативно-правового забезпечення окремих гуманітарних галузей (культура, освіта і наука, мова, інформація, національна пам'ять і національно-патріотичне виховання, етнополітичний розвиток та державно-конфесійні відносини). Кожна команда розробляє відповідну аргументацію для представлення іншим командам. Робота в командах триває 40 хв.
3. На третьому етапі кожна з команд презентує свій аналіз та аргументи (загальна тривалість усіх презентацій – до 70 хв.) вустами обраного з команди спікера. Передбачається також коротке загальне обговорення кожної з доповідей (загальна тривалість обговорень – до 40 хв.).
4. На четвертому етапі кожна з команд, з урахуванням загального обговорення її експертної доповіді, готує по три практичні рекомендації щодо шляхів вдосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку відповідної галузі гуманітарної сфери України (20 хв.).
5. Завершується заняття підведенням підсумків викладачем (10 хв.).

Список рекомендованих джерел

1. Андрусишин Б.І. Державно-церковні відносини: історія, сучасний стан та перспективи розвитку: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. зак.] / Б.І. Андрусишин, В.Д. Бондаренко. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 387 с.
2. Здіорук С. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні XXI століття: Монографія / Сергій Здіорук. — К. : Знання України, 2005. — 552 с.
3. Єленський В. Релігія після комунізму. Релігійно-соціальні зміни в процесі трансформації центрально-східноєвропейських суспільств: фокус на Україні / Віктор Єленський. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2002. – 419 с.
4. Соціальна і гуманітарна політика: підручн. / [авт.кол.: В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, М.В.Кравченко та ін.]; за заг.ред.Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2016. – 792 с.

5. Концепція державно-конфесійних відносин в Україні. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова // Національна безпека і оборона - №1. – 2013.- С. 50-57.

6. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2018 році». – К.: НІСД, 2018 [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/3143>

7. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2017 році». – К.: НІСД, 2017 [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/public/File/book_2017/Poslanya_druk_fin.pdf

8. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: Затверджена Указом Президента України №5/2015 від 12 січня 2015 року [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://reforms.in.ua/2020/>

9. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс] //Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344&cat_id=2232235

10. Закон України від 14 грудня 2010 року № 2778-VI «Про культуру» // <http://zakon.rada.gov.ua>

11. Закон України “Про вищу освіту” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

12. Закон України “Про свободу совісті та релігійні організації” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/987-12>

13. Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин : закон України від 24 грудня 1999 року № 1350-XIV // Відомості Верх. Ради України. – 2000. – № 3. – Ст. 24. (25).

14. Здіорук С., Токман В. Досвід державно-церковних відносин в постсоціалістичних країнах: уроки для України у зміцненні національної ідентичності [Електронний ресурс] / С. Здіорук, В. Токман. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/juli/2.htm>

Тема 5. Публічна політика України щодо релігії в контексті трансформації суспільних відносин у руслі євроінтеграційних процесів.

Лекція № 5 (2 год.)

Тема: Публічна політика України щодо релігії в контексті трансформації суспільних відносин у руслі євроінтеграційних процесів.

План:

1. Світовий досвід сучасних державно–конфесійних відносин.
2. Порівняльний аналіз законодавства України і норм міжнародного права у сфері релігії; європейські стандарти у цій сфері і їх прийнятність для українських реалій.
3. Значення релігійних чинників у реалізації стратегії інтеграції України до європейського і світового співтовариства.

Список рекомендованих джерел

1. Владиченко Л.Д. Сучасний стан та особливості відносин між державою та релігійними організаціями: порівняльний аналіз українського та польського досвіду: Дис. доктора філософських наук за спеціальністю 09.00.11 – релігієзнавство / Київський національний університет імені Тараса Шевченка / Владиченко Лариса Дмитрівна. – К., 2015.- 481 арк. – Бібліогр.: арк. 413 – 481.
2. Єленський В. Релігія після комунізму. Релігійно-соціальні зміни в процесі трансформації центрально-східноєвропейських суспільств: фокус на Україні / Віктор Єленський. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2002. –419 с.
3. Єленський В. Велике повернення: релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця ХХ - початку ХХІ століття / Віктор Єленський. - Львів : Вид-во Укр. катол. ун-ту, 2013. - 503 с.
4. Робберс Г. Государство и церковь в Европейском Союзе / Герхард Робберс // Государства и религии в Европейском Союзе (опыт государственно-конфессиональных отношений) / [Под ред. М. А. Воскресенского, А. А. Красикова, Р. Н. Лункина и др. ; сост. Г. Робберс]. – Москва: Изд-во Института Европы Рос. Акад. Наук, 2009. – 719 с.
5. Українська версія Білої книги Ради Європи з міжкультурного діалогу. // Міністерство культури України, офіційний веб-сайт. – Режим доступу: http://195.78.68.75/mcu/control/uk/publish/article?art_id=244962256&c

Практичне заняття № 5 (2 год)

Стан державно-релігійних відносин у країнах-членах Європейського Союзу.

Форма проведення – круглий стіл, дискусія.

Мета заняття – формування умінь та навиків практичного застосування отриманих знань при порівняльному аналізі законодавства України і норм міжнародного права у сфері релігії, а також при визначенні форм і напрямів запозичення кращого світового досвіду сучасних державно-конфесійних відносин.

Завдання для виконання:

1. Розгляд й критична оцінка стану державно-релігійних відносин у країнах-членах Європейського Союзу.
2. Проведення порівняльного аналізу державно-конфесійних відносин в Україні та країнах європейського регіону.

Інформаційно-методичні рекомендації щодо підготовки слухачів до практичного заняття подано в навчально-методичному комплексі з дисципліни «Публічна політика у сфері етнонаціонального розвитку та державно-конфесійних відносин».

Список рекомендованих джерел

1. Базові підручники та навчальні посібники:

1. Соціальна і гуманітарна політика: підручник/ [авт.кол.: В.П.Трощинський, В.А.Скुरатівський, М.В.Кравченко та ін.]; за заг.ред. Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2016. - 792 с.
2. Державна політика: підручник / Нац.акад.держ.упр. при Президентові України; ред.кол.Ю.В.Ковбасюк (голова), К.О.Ващенко (заст.голови), Ю.П.Сурмін (заст.голови) та ін. – К.: НАДУ, 2014.- 652 с.
3. Державна політика в соціогуманітарній сфері: підручник / [авт.кол.: В.А.Скुरатівський, В.П.Трощинський, П.К.Ситник та ін.]; за заг.ред. В.А.Скुरатівського, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2010. – 284 с.
4. Реформування соціальної політики в Україні: проблеми та перспективи: монографія/ [авт.кол.: В.А.Скुरатівський, В.П.Трощинський, П.К.Ситник та ін.]; за заг.ред. В.А.Скुरатівського, В.П.Трощинського. – К.; Львів: НАДУ, 2012. – 368 с.
5. Етнонаціональна структура українського суспільства: довідник/ В.Б.Євтух, В.П.Трощинський, К.Ю.Галушко, К.О.Чернова. – К.: Наук. думка, 2004. – 344 с.
6. Євтух В. Б. Етнічність : енциклопед. довідник / В. Б. Євтух. – К. : Фенікс, 2012. – 396 с.
7. Етносоціологія. Етнічна динаміка українського суспільства : навч. посіб. / за ред. В. Б. Євтуха, В. П. Трощинського, К. Ю. Галушка (та ін.). – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – 431 с.

8. Картунов О. В. Західні теорії етнічності, нації та націоналізму : навч. посіб. / О. В. Картунов. – К. : Ун-т економіки та права “КРОК”, 2007. – 192 с.

2. Наукові джерела

1. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України "Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році" http://www.niss.gov.ua/public/File/analit_dopovid_POSLANNYA

2. Рафальський О. О. Національні меншини України у ХХ столітті: Історіографічний нарис / О. О. Рафальський. – К. : Полнос, 2000. – 447 с.

3. Сміт Е. Д. Національна ідентичність / Е. Д. Сміт ; пер. з англ. П. Тарашук. – К. : Основи, 1994. – 223 с.

4. Лойко Л. І. Громадські організації етнічних меншин України: природа, легітимність, діяльність : монографія. / Л. І. Лойко. – К.: ПЦ Фоліант, 2005. – 634 с.

5. Націоналізм. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера. Антологія / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – 2-е вид. – перероб. і доп. – К. : Смолоскип, 2006. – 684 с.

6. Вензелос Е. Отношения государства и церкви: взгляд через призму конституции / Е. Вензелос / [перев. с греч. О. Федина; ред. Т. Лошкарёва]. – М.: Новое издательство, 2008. – 172 с.

7. Владиченко Л.Д. Сучасний стан та особливості відносин між державою та релігійними організаціями: порівняльний аналіз українського та польського досвіду: Дис. доктора філософських наук за спеціальністю 09.00.11 – релігієзнавство / Київський національний університет імені Тараса Шевченка / Владиченко Лариса Дмитрівна. – К., 2015.- 481 арк. – Бібліогр.: арк. 413 - 481.

8. Єленський В. Релігія після комунізму. Релігійно-соціальні зміни в процесі трансформації центрально-східноєвропейських суспільств: фокус на Україні / Віктор Єленський. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2002.– 419 с.

9. Троцинський В.П. Інтеграційна модель державної етнополітики: зарубіжний досвід для України // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. ОРІДУ [голов. ред. М.М.Іжа]. Вип. 1 (73). – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2018. – 154 с. (авт. с. 94-98).

10. Ницше Ф. Человеческое слишком человеческое. Мн.: ООО «Попури», 1997. – С . 126-127.

11. Українська радянська енциклопедія у 12-ти т. Мова//т.7, Головна редакція УРЕ, К., 1982. – с. 54.

12. Крымский А. Что такое современное украинство?//Институт рукописів НБУ ім. В. Вернадського. – Ф.ХХХVI. Од. зб. 660. – Арк. 51.

13. Гольбах П. Избр. призыв. В 2-х тт., т. 2, М., 1963. – С. 248.

14. Ситник П. К., Дербак А.П. Проблеми формування національної самосвідомості в Україні : Монографія, / П.К.Ситник, А.П.Дербак – К. : НІСД, 2004. – 226 с.

15. Ситник П. К. Гуманістичні засади консолідації українського суспільства : монографія / П. К. Ситник. – К.: НІСД, 1996. – 44 с.

16. Ситник П. К. Духовність як рушійна сила суспільного розвитку. / П. К. Ситник // Державне управління в Україні: реалії та перспективи : зб. наук. пр. / за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. – К. : Вид-во НАДУ, 2005–534 с.
17. Ситнік В. П. Міхновський про формування національної свідомості особистості як суб'єкта українського державотворення / В. П. Ситнік // Визвольний шлях. – 2006. – № 12. – С. 78-88.
18. Карлова В. Духовні цінності в структурі національної самосвідомості: українські реалії. – Режим доступу : <https://search.ukr.net/?q=моральні%20>
19. Картунов О. В. Західні теорії етнічності, нації та націоналізму : навч. посіб. / О. В. Картунов. – К. : Ун-т економіки та права “КРОК”, 2007. – 192 с.
20. Петровський П. М. Гуманітарний ресурс демократизації державного управління України: теоретико-методологічний аспект : монографія / П. М. Петровський. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2012. – 212 с.
21. Купрійчук В. М. Гуманітарна політика українських урядів у добу національної революції (1917–1920 рр.) : монографія / В. М. Купрійчук. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2014. – 378 с.
22. Купрійчук В. М. Державне управління в галузі культури Української Держави П. Скоропадського (квітень–грудень 1918 р.) / В. М. Купрійчук // Управлінське лідерство : кол. моногр. / за заг. ред. В. В. Толкованова. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2013. – 600 с.
23. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: Монографія / за ред. З.С. Варналія.– К.: НІСД, 2007.–820 с.
24. Україна – сузір'я культур. Збірник. – К.: Тов. «Новий друк». – 2018. – 235 с.
25. Торба В. Віра в єдності // День. – 2018. – 21-22 квітня.
26. Кот С. В очікуванні автокефалії // День. – 2018. – 31 травня.

3. Навчально-методична література

1. Соціальна і гуманітарна політика: підручн. / [авт.кол.: В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, М.В.Кравченко та ін.]; за заг.ред.Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2016. – 792 с.
2. Людина у полікультурному суспільстві: навч.-метод.посіб. для викладачів вищих навч.закладів з курсу за вибором для студентів соціогуманітарних спеціальностей / [О. І. Пометун, Л. Ю. Султанова та ін.]. – К. : “Інжиніринг”, 2010. – 248 с.
3. Етнонаціональна структура українського суспільства: довідник/ В.Б.Євтух, В.П.Трощинський, К.Ю.Галушко, К.О.Чернова. – К.: Наук. думка, 2004. – 344 с.
4. Євтух В. Б. Етнічність : енциклопед. довідник / В. Б. Євтух. – К. : Фенікс, 2012. – 396 с.
5. Державна політика України у сфері освіти дорослих: метод. матеріали для слухачів магістер. програми за спец. "Держ. упр. у сфері освіти" : [навч. вид.] / Н. Г. Протасова, В. І. Луговий, Ю. О. Молчанова [та

ін.] ; за заг. ред. Н. Г. Протасової ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., Каф. упр. освітою. - Київ : НАДУ, 2014. - 52 с.

6. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; відп. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

4. Нормативно-правові документи

1. Декларація прав національностей України : прийнята 1 листопада 1991 року // Відомості Верх. Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 799.

2. Документ Копенгагенської наради Конференції з питань людського виміру НБСС від 29 червня 1990 року // Права людини в Україні. – 1998. – Вип. 21. – С. 235–251.

3. Загальна декларація прав людини (рос/укр) ООН; Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України, офіційний портал. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/9>

4. Закон України “Про вищу освіту” від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII. – Режим доступу : <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro>.

5. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про кінематографію” та інших законів України щодо підтримки виробництва національних фільмів” від 18 лют. 2010 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1909-17>

6. Закон України “Про національні меншини в Україні” від 25 червня 1992 року // Відомості Верх. Ради України. – 1992. – № 36. – Ст. 530.

7. Закон України “Про охорону культурної спадщини” від 8 черв. 2000 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>

8. Закон України “Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини” від 23 грудня 1997 року // Відомості Верх. Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.

9. Закон України “Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини” від 23 грудня 1997 року // Відомості Верх. Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.

10. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр>

11. Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1068-14>

12. Закон України «Про гуманітарну допомогу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art6481at>

13. Закон України «Про загальну середню освіту» // Освіта України. – 1999. – 23 черв.

14. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/p>

15. Закон України «Про засади державної мовної політики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/>

16. Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 5 лютого 2015 року № 156-VIII// Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст.90.
17. Закон України «Про захист суспільної моралі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1296-15>
18. Закон України «Про інформацію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://profy.nplu.org!/site/official/1_information.htm
19. Закон України «Про музеї та музейну справу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/249/95-вр>
20. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» . – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
21. Закон України «Про освіту» // Відом. Верховної Ради України, 1991. – №34. – Ст.451; 193. – № 10. – Ст.76; №26. – Ст.277; 1994. – №29. – Ст.258; №45. – Ст.404; 1996. – №21. – Ст.84.
22. Закон України «Про очищення влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>
23. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» // Відом. Верховної Ради України. – 2001. – №48. – Ст. 253.
24. Закон України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244987130&cat_id=244950582
25. Закон України «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/251-16/ed20061018>
26. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/>
27. Закон України «Про театри і театральну справу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2605-15>
28. Закон України від 14 грудня 2010 року № 2778-VI «Про культуру» // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
29. Закон УРСР «Про мови в Українській РСР» [Електронний ресурс] Режим доступу - // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
30. Коаліційна Угода [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://solidarnist.org.wp>
31. Конвенция о защите и интеграции коренного и другого населения, ведущего племенной и полуплеменной образ жизни, в независимых странах // Altın Vesik : спец. выпуск к слушаниям в Верх. Раде Украины. – 2000. – № 6/1. – С. 166–167.
32. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/control/ush>
33. Конституція України. Верховна Рада України; Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-В [Електронний ресурс] // Верховна Рада України, офіційний веб-портал. – Режим доступу до тексту: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> - Назва з екрана.

34. Концепція гуманітарного розвитку України до 2020 року (проект) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://sp.niss.gov.ua/articles/983/>
35. Концепція державної етнополітики України (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ucipr.hiev.ua/modules.php?op=modl_//
36. Лундские рекомендации об эффективном участие национальных меньшинств в общественно-политической жизни с пояснительными примечаниями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www//umn.edu/humanrts/russian/osce/basics/Rlundrecom.html>. – Назва з екрана.
37. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/i>
38. Ословські рекомендації щодо мовних прав національних меншин і Пояснювальна записка / Фондація міжетнічних відносин, 1998. – 37 с.
39. Положення про Державний комітет України у справах національностей та міграції // Офіц. вісник України. – 2001. – № 7 (2 березня). – С. 129–132.
40. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п>
41. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» затверджено національний план заходів на 2014-2017 рр. : Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 847-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/847-2014-р
42. Про свободу совісті та релігійні організації. Верховна Рада УРСР; Закон від 23.04.1991 № 987-ХІІ [Електронний ресурс] // Верховна Рада України, офіційний веб-портал. – Режим доступу до тексту: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/987-12> - Назва з екрана.
43. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: Затверджена Указом Президента України №5/2015 від 12 січня 2015 року [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://reforms.in.ua/2020/>
44. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс] //Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/>
45. Указ Президента України «Про затвердження Положення про порядок надання грантів Президента України молодим діячам у галузі театрального, музичного, циркового, образотворчого мистецтва та кінематографії, молодим письменникам, майстрам народного мистецтва для створення і реалізації творчих проектів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244945442&
46. Указ Президента України Про стипендії Президента України для молодих майстрів народного мистецтва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244945442&

5. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua/>
2. Кабінет Міністрів України (вихід на всі міністерства і відомства) – Режим доступу: – <http://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство освіти і науки України – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
4. Міністерство культури України – Режим доступу: <http://www.mintcult.gov.ua>
5. Агентство гуманітарних технологій – Режим доступу: <http://www.aht.org>
6. Суспільно-гуманітарний консорціум Генеза (Україна) – Режим доступу: <http://www.geneza.itgo.com>
7. Мережа аналітичних центрів України – Режим доступу: <http://www.intellect.org.ua>
8. Національний інститут стратегічних досліджень – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>
9. Національна Академія Наук України – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua>
10. Представництво Європейської комісії в Україні – Режим доступу: <http://www.delukr.cec.eu.int>
11. Представництво ООН в Києві – Режим доступу: <http://www.un.kiev.ua>
12. Фонд “Демократичні ініціативи” – Режим доступу: <http://www.dif.com.ua>
13. Фонд “Європа ХХІ” – Режим доступу: <http://www.europexxi.kiev.ua>
14. Центр культурних досліджень – Режим доступу: <http://www.culturalstudies.in.ua/>
15. Інформаційно-аналітичні матеріали з питань державної мовної політики. – Режим доступу : <http://maya-sychova.blogspot.com/p/blog-page ml>.
16. Цілі Сталого Розвитку: Україна : національні консультації. – К.: Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, 2016 року http://www.un.org.ua/images/2016_SDGs_Ukraine_expert_opinion_ukrf
17. Молодь України – 2015. - К.: ООН в Україні, 2015. – 30 с. [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/images/documen>
18. Social Progress Index 2016 [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/research/social-progress-index->
19. Регіони України. - Соціологічна асоціація України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sau.kiev.ua/docs/20140516/doc>
20. Регіони України: цінності, особливості розвитку та національний потенціал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://alter-idea.info/regioni-ukrayini-tsinnosti-osoblivosti-rozvitku-ta-natsional-nij-potentsial/>
21. Підсумки-2017: громадська думка - Фонд «Демократичні ініціативи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dif.org.ua/article/pidsumki>

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

У межах цієї дисципліни передбачено два види контролю: поточний та підсумковий.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості слухачів до виконання конкретної роботи з теми, що вивчається. При поточному контролі оцінюється: активність роботи слухача на практичних заняттях, результати виконання ними індивідуальних завдань, якість підготовлених слухачами наукових статей або тематичних повідомлень. У концепції викладу навчальної дисципліни “Публічна політика у сфері гуманітарного розвитку” передбачено такі форми проведення поточного контролю: опитування, виконання контрольних вправ.

Підсумковий контроль – це розв’язання тестових питань в електронному форматі та накопичена слухачем сума балів за результатами вивчення тем.

Таблиця 2

Розподіл балів, що присвоюється студентам з дисципліни “Публічна політика у сфері гуманітарного розвитку”

<i>Поточне навчання та самостійна робота за темами</i>					<i>Тестування</i>	<i>Сума</i>
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	40	100
15	15	10	10	10		

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою і становить:

- за поточну успішність – 60 балів;
- за підсумкове тестування – 40 балів.

**Питання для вимірювання навчальних досягнень слухачів з дисципліни
“Публічна політика у сфері гуманітарного розвитку”**

1. Охарактеризуйте зміст поняття «гуманітарна сфера», та «гуманітарна політика».
2. Розкрийте основні напрями гуманітарної політики та її гуманістичну спрямованість у сучасній Україні.
3. У чому полягає суспільна вартість духовних цінностей.
4. Які духовні феномени відіграють провідну роль у національній самоідентифікації населення України?
5. Які базові принципи повинні лежати в основі гуманітарної політики України?
6. Які цінності можуть об'єднати українське суспільство?
7. У чому полягає мета гуманітарної політики української держави на сучасному етапі?
8. Назвіть причини регіональних розбіжностей у духовно-ціннісних орієнтаціях населення України.
9. Назвіть основні пріоритети і завдання гуманітарної політики на регіональному рівні.
10. Охарактеризуйте основні заходи, які необхідно здійснити для успішної реалізації державної політики в гуманітарній сфері різних регіонів України.
11. У чому полягає сутність та суспільне значення моралі, який вплив вона справляє на гуманітарну політику держави?
12. Які особливості та тенденції гуманітарної політики українського суспільства?
13. Які головні завдання гуманітарної політики українського суспільства?
14. Назвіть й охарактеризуйте основні шляхи, методи й засоби виховання дієвого патріотизму громадян України.
15. Якою мірою гуманітарна політика та її проблематика може належати до пріоритетів управлінської діяльності в Україні?
16. Розкрийте функції Верховної Ради України як суб'єкта державного управління гуманітарним розвитком.
17. Форми й засоби впливу Кабінету Міністрів України на формування та реалізації державної гуманітарної політики.
18. Визначте загальнонаціональні пріоритети та регіональні особливості державної гуманітарної політики в Україні., охарактеризуйте особливості їх взаємодії.
19. Наскільки законодавство України щодо сфери гуманітарного розвитку відповідає європейським і міжнародним стандартам?
20. Охарактеризуйте проблеми та суперечності державно-управлінської діяльності у сфері гуманітарного розвитку України на сучасному етапі.
21. Якими Ви бачите напрями вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення гуманітарної політики в Україні?

22. Яке місце просвітницько-пропагандистської діяльності держави в її впливі на гуманітарний розвиток?
23. Назвіть основні види духовної культури та їх вплив на життєдіяльність українського народу.
24. Розкрийте суть і зміст поняття «єдиний гуманітарний простір».
25. У чому полягає зв'язок політичної свідомості та ідеології?
26. Обґрунтуйте місце і роль етнонаціональної сфери суспільства в системі пріоритетів державної гуманітарної політики.
27. Розкрийте українську специфіку етнічності та поліетнічності в контексті світового досвіду.
28. За якими чинниками визначають структуру етносу?
29. Назвіть основні атрибути приналежності до політичної нації.
30. Україна – це типова поліетнічна країна чи країна з поліетнічним складом населення?
31. Розкрийте сутність та основні завдання державної етнополітики.
32. Які проекти Концепції державної етнополітики України Вам відомі?
33. Як Ви розумієте зміст конституційної вимоги про державність української мови?
34. Що означають спеціальні заходи в сфері захисту прав національних меншин?
35. Які законодавчі кроки слід здійснити для вдосконалення вітчизняної нормативно-правової бази регулювання міжетнічних відносин в Україні?
36. В чому полягає сутність модернізації підходів держави до вирішення етнополітичних та етнокультурних проблем кримськотатарського народу з огляду на тимчасову окупацію Автономної Республіки Крим?
37. На вирішення яких завдань у політико-правовій сфері суспільства має бути спрямована державна етнополітика?
38. На вирішення яких завдань у соціально-економічній сфері суспільства має бути спрямована державна етнополітика?
39. На вирішення яких завдань у духовній сфері суспільства має бути спрямована державна етнополітика?
40. На вирішення яких завдань у сфері зовнішньої політики України має бути спрямована державна етнополітика?
41. Розкрийте основні елементи організаційно-функціональної структури державного управління етнонаціональним розвитком.
42. Яких організаційно-інституціональних змін зазнав центральний орган виконавчої влади України у сфері етнополітики?
43. Чи повинна етнополітична та етнонаціональна проблематика належати до пріоритетів управлінської діяльності в Україні?
44. Розкрийте функції Верховної Ради України як суб'єкта державного управління етнонаціональним розвитком.
45. Розкрийте функції Кабінету Міністрів України у сфері формування та реалізації державної етнополітики.
46. Визначте загальнонаціональні пріоритети та регіональні

особливості державної етнополітики в Україні.

47. Наскільки законодавство України в сфері регулювання міжетнічних відносин відповідає європейським і міжнародним стандартам?
48. Охарактеризуйте проблеми та суперечності державно-управлінської діяльності у сфері етнонаціонального розвитку України.
49. Якими Ви бачите напрями вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення державної етнополітики в Україні?
50. Що розуміється під державно-конфесійними відносинами?
51. Назвіть основні складові комплексу державно-конфесійних відносин.
52. Дайте визначення поняття свободи совісті.
53. Як забезпечується та реалізується право на свободу совісті?
54. Порівняйте моделі державно-конфесійних відносин? У чому полягають їх особливості?
55. Розкрийте, у чому полягає різниця між світською та теократичною державою.
56. Яка відмінність між поняттями “відокремлення церкви від держави” та “розділення держави і церкви” або “відділення церкви і держави”?
57. Охарактеризуйте релігійну ситуацію в Україні.
58. Які ви знаєте православні церкви України?
59. Назвіть основні протестантські течії України.
60. Які існують міжнародні правові документи у сфері свободи совісті?
61. Що можна віднести до міжнародних, зокрема європейських, стандартів у сфері державно-конфесійних відносин?
62. Назвіть основні вітчизняні правові акти у сфері державно-конфесійних відносин.
63. За які правопорушення у сфері свободи совісті передбачена відповідальність згідно з Кримінальним кодексом України?
64. Якими державними органами здійснюється реєстрація статутів (положень) релігійних громад?
65. Назвіть найбільш представницькі міжконфесійні дорадчо-консультативні органи.
66. При яких міністерствах України діють державно-конфесійні дорадчо-консультативні органи? Назвіть основні напрямки роботи цих органів.
67. Якими актами регулюється задоволення релігійних потреб військовослужбовців?
68. Охарактеризуйте процес розвитку співпраці держави і релігійних організацій в Україні при дотриманні принципу відокремлення церкви від держави.
69. Назвіть основні елементи практичної реалізації державної політики України у сфері відносин з релігійними організаціями.
70. Назвіть загальні риси характерні для формування державно-конфесійних відносин у європейських країнах на нинішньому етапі.

71. Розкрийте, у чому полягає сутність державної політики у сфері державно-конфесійних відносин.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ
(екзаменаційна сесія)

Форма проведення: **тест** у режимі Інтернету.

Час проведення: 2 год.

Коментар: тест складається з 40 тестових завдань закритого формату.

ТЕМАТИКА МАГІСТЕРСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Особливість гуманітарної політики України в сучасних умовах.
2. Основні напрями та пріоритети гуманітарної політики Української держави.
3. Пріоритети державної політики щодо розвитку гуманітарної сфери.
4. Інформаційна складова єдиного гуманітарного простору.
5. Державна політика щодо вдосконалення управління гуманітарною сферою на регіональному рівні
6. Регіональні особливості розвитку гуманітарної сфери України та врахування їх реалізації державної гуманітарної політики.
7. Формування єдиного гуманітарного простору - стратегічна мета гуманітарної політики України.
8. Спільне та відмінне у світоглядно-ціннісних та моральних орієнтирах різних регіонів України
9. Регулятивна роль держави в процесах національної самоідентифікації населення України, формування у нього високорозвиненої національної самосвідомості.
10. Європейський досвід розвитку гуманітарної сфери та гуманітарної політики в сучасних українських реаліях.
11. Роль української еліти у формуванні національної самосвідомості українського народу в контексті європейських інтеграційних процесів.
12. Історична пам'ять українського народу в контексті загальнолюдських європейських духовних цінностей.
13. Особливість гуманітарного розвитку і гуманітарної політики в умовах інтеграції України в ЄС.
14. Гармонійне поєднання духовного виробництва та споживання духовних цінностей – як рушійна сила суспільного прогресу.
15. Сутність, зміст та функції ідеології національного самоствердження.
16. Сутність гуманітарної політики в сучасних умовах.
17. Основні напрями та пріоритети гуманітарної політики Української держави.
18. Пріоритети державної політики щодо розвитку гуманітарної сфери.
19. Інформаційна складова єдиного гуманітарного простору.
20. Державна політика щодо вдосконалення управління гуманітарною сферою на регіональному рівні
21. Регіональні особливості розвитку гуманітарної сфери та врахування їх у формуванні й реалізації державної політики.
22. Єдиний гуманітарний простір як стратегічна мета гуманітарної політики України.
23. Особливості світоглядно-ціннісних та моральних орієнтирів різних регіонів України
24. Регулятивна роль держави в процесах національної самоідентифікації населення України.

250. Європейський досвід розвитку гуманітарної сфери та гуманітарної політики в сучасних українських реаліях.

26. Роль української еліти у формуванні та об'єктивації національної самосвідомості в контексті європейських інтеграційних процесів.

27. Політична свідомість як основа формування активної громадянської позиції української еліти в умовах європейської інтеграції.

28. Динамічна стабільність духовності в Україні як фактор консолідації політичної еліти.

29. Історична пам'ять українського народу та його еліти в контексті загальнолюдських європейських духовних цінностей.

30. Особливості гуманітарного розвитку і гуманітарної політики в умовах інтеграції України в ЄС.

31. Сутність, складові та пріоритетні напрями державної освітньої політики в контексті глобалізаційних процесів.

32. Розвиток Європейського простору вищої освіти і Європейського дослідницького простору в умовах реформування вищої освіти та науки.

33. Удосконалення державного регулювання освітньо-наукової сфери в Україні в умовах євроінтеграції.

34. Державно-громадського управління системою освіти як важіль забезпечення якості освіти.

35. Ліцензування, атестація, акредитація навчальних закладів як засобів державного регулювання системою забезпечення якості освіти.

36. Стан і перспективи соціального партнерства та соціальної відповідальності в освітній галузі.

37. Сучасні підходи до визначення культури як об'єкта державного управління.

38. Роль і межі компетенції держави у розвитку культуротворчих процесів.

39. Принципи і механізми регуляції соціокультурних процесів.

40. Організаційно-управлінські механізми розвитку культурної сфери.

41. Інноваційні механізми заохочення участі громадськості в соціокультурних процесах.

42. Діяльність консультативно-дорадчих органів у сфері культури.

43. Сучасні моделі управління у сфері культури: світовий досвід для України.

44. Становлення державно-громадської моделі управління в культурній сфері України: проблеми та перспективи.

45. Державне регулювання розвитку культури на регіональному рівні.

46. Етнонаціональна структура українського суспільства як соціальна система.

47. Мета, завдання та принципи державної етнополітики.

48. Державне управління етнонаціональним розвитком України та шляхи його вдосконалення.

49. Державна етнополітика і демократичне врядування.

50. Механізм реалізації державної етнополітики України та його структура.

51. Впровадження європейських стандартів у сфері захисту прав національних меншин в теорію і практику державної етнополітики України.

52. Вплив динаміки етнонаціональної структури українського суспільства на формування та реалізацію державної етнополітики.

53. Державна політика щодо виконання міжнародних зобов'язань України у сфері забезпечення прав національних меншин.

54. Державна етнополітика як механізм формування територіального (загальнонаціонального) патріотизму Українського народу.

55. Державне управління етнонаціональним розвитком в умовах системних трансформацій українського суспільства.

56. Еволюція нормативно-правового забезпечення державної етнополітики в Україні.

57. Формування міжетнічної толерантності в Україні як управлінська проблема.

58. Особливості державного регулювання міжетнічних відносин в поліетнічній країні.

59. Еволюція організаційно-функціональної структури державного управління етнонаціональними процесами в Україні.

60. Концептуальні засади дослідження управлінського впливу держави на розвиток поліетнічності.

61. Етнополітична культура як різновид управлінської культури.

62. Актуальні питання розвитку державно-конфесійних відносин в Україні.

63. Розвиток державно-конфесійних відносин в Україні: історія та сучасність.

64. Питання організаційно-інституційного забезпечення державно-конфесійних відносин в Україні.

65. Формування державно-конфесійних відносин у європейських країнах: порівняльний аналіз.

66. Питання відносин між державою та релігійними організаціями України у сфері освіти.

67. Роль державно-церковних і міжконфесійних органів у розвитку державно-конфесійної та міжрелігійної взаємодії.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
ПРОГРАМА КУРСУ	11
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.....	13
Теми занять денної форми навчання.....	13
Тема 1: Загальнонаціональні пріоритети та регіональні особливості гуманітарного розвитку України.....	14
Список рекомендованих джерел.....	16
Тема 2: Тенденції етнонаціонального розвитку українського суспільства	18
Список рекомендованих джерел.....	19
Тема 3: Сутність, завдання та правові засади етнополітики й етнополітичного менеджменту.....	20
Список рекомендованих джерел.....	21
Тема 4: Релігійна ситуація в сучасній Україні та її вплив на процеси державотворення.....	22
Список рекомендованих джерел.....	23
Тема 5: Публічна політика України щодо релігії в контексті трансформації суспільних відносин у руслі євроінтеграційних процесів.....	25
Список рекомендованих джерел.....	26
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	33
Теми занять заочної форми навчання	33
Тема 1: Загальнонаціональні пріоритети та регіональні особливості гуманітарного розвитку України.....	34
Список рекомендованих джерел.....	35
Тема 2: Тенденції етнонаціонального розвитку українського суспільства	37
Список рекомендованих джерел.....	38
Тема 3: Сутність, завдання та правові засади етнополітики й етнополітичного менеджменту.....	39
Список рекомендованих джерел.....	40
Тема 4: Релігійна ситуація в сучасній Україні та її вплив на процеси державотворення.....	41
Список рекомендованих джерел.....	42

Тема 5: Публічна політика України щодо релігії в контексті трансформації суспільних відносин у руслі євроінтеграційних процесів.....	44
Список рекомендованих джерел.....	45
ФОРМИ КОНТРОЛЮ	52
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ.....	56
ТЕМАТИКА МАГІСТЕРСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	57

Навчальне видання

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ДИСЦИПЛІНИ «ПУБЛІЧНА
ПОЛІТИКА У СФЕРІ ГУМАНІТАРНОГО РОЗВИТКУ» ДЛЯ
СЛУХАЧІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ
СОЦІАЛЬНОГО І ГУМАНІТАРНОГО РОЗВИТКУ» ДЕННОЇ ТА
ЗАОЧНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ**

Розробники:

Троцинський Володимир Павлович
Ситнік Петро Кононович
Скуратівський Віталій Андрійович
Купрійчук Василь Михайлович
Небожук Роман Андрійович

Укладач:

Купрійчук Василь Михайлович

Київ, НАДУ

Відповідальний за випуск !!!!!!!!!!!